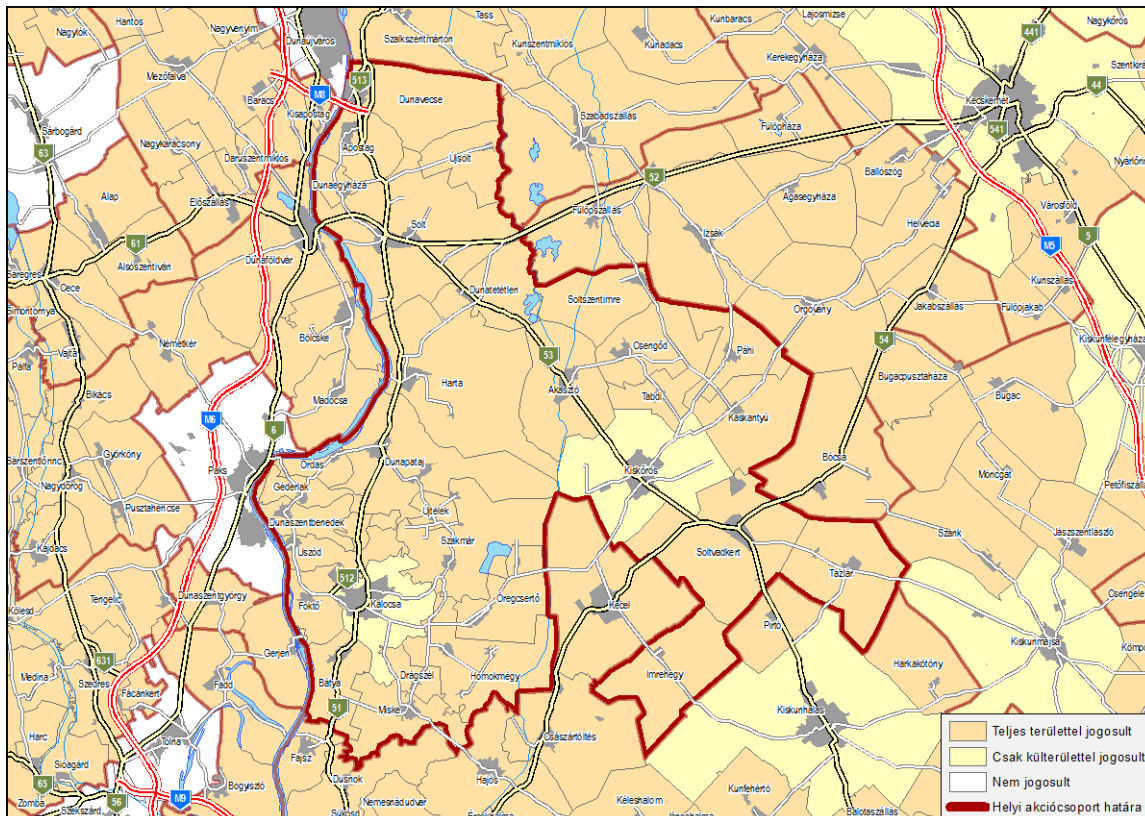

ÜDE-KUNSÁG Vidékfejlesztési Egyesület
Székhely: 6200 Kiskőrös, Luther Márton tér 1.
www.udekunsagegyesulet.hu
Tel.: 78/415-540 Fax: 78/415-540 email:
udekunsag@koroskabel.hu

2014-2020

Illetékességi területhez tartozó települések:

Asasztó, Apostag, Bátya, Csengőd, Drágszél, Dunaegyháza, Dunapataj, Dunaszentbenedek, Dunatetetlen, Dunavecse, Foktő, Géderlak, Harta, Homokméggy, Imrehegy, Kalocsa, Kaskantyú, Kiskőrös, Miske, Ordas, Öregcsertő, Páhi, Solt, Soltszentimre, Soltvadkert, Szakmár, Tabdi, Tázlár, Újsolt, Újtelek, Uszód

Tartalom

Vezetői összefoglaló	3
1. A Helyi Fejlesztési Stratégia hozzájárulása az EU2020 és a Vidékfejlesztési Program céljaihoz	4
2. A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata	5
3. A Helyi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása.....	9
4. Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése	9
4.1 Helyzetfeltárás.....	10
4.2 A 2007-2013-as HVS megvalósulásának összegző értékelése, következtetések	20
4.3 A HFS-t érintő tervezési előzmények, programok, szolgáltatások	20
4.4 SWOT	26
4.5 Fejlesztési szükségletek azonosítása	27
5. Horizontális célok	29
5.1 Esélyegyenlőség.....	29
5.2 Környezeti fenntarthatóság.....	30
6. A HFS integrált és innovatív elemeinek bemutatása.....	30
7. A stratégia beavatkozási logikája	30
7.1 A stratégia jövőképe.....	31
7.2 A stratégia célhierarchiája	31
8. Cselekvési terv	33
8.1 Az intézkedések leírása.....	33
8.2 Együttműködések.....	40
8.3 A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei.....	41
8.4. Kommunikációs terv.....	44
8.5. Monitoring és értékelési terv	45
9. Indikatív pénzügyi terv	47
Kiegészítő információk	49
Mellékletek.....	51

Vezetői összefoglaló

A stratégia legfőbb feladata a természeti, gazdasági és társadalmi ÜDE-KUNSÁG kialakítása a LEADER Közösség területén. Az **ÜDE** szó jelentésében is és mozaiksóként is, szimbólumként fog megjelenni a HACS tervezési területén, amely 2020-ra élhetőbb, vonzóbb térséget eredményez a megújult gazdasági, társadalmi és természeti környezetben.

Ösztönzi a résztvevők egymásra utaltságának és együttműködésének felismerését, valamint javítja a helyi gazdaság és társadalom kapcsolatát. Erősíti a helyi kötődéseket, az identitástudatot, a Kalocsa járás, Kiskőrös járás, Kunszentmiklós járás kapcsolatrendszerét, valamint segíti a nemzetközi együttműködésben rejlő lehetőségek kiaknázását.

A természeti adottságok és a történelmi örökségek kihasználása, ápolása és azok térségi szintű összehangolása javítja a turizmus fejlesztését. A gazdaság minőségorientált beruházásai, a mezőgazdaság struktúraváltása, valamint a helyi termékek magasabb szintű feldolgozásának ösztönzése, új jövedelemforrások kialakítását eredményezi, amely a munkanélküli lakosság jelentős részének kínál majd hosszú távú munka- és jövedelemszerzési lehetőségeket.

A stratégia célja az átgondolt gazdaságfejlesztés a helyi identitás fejlesztésével, a térségi erőforrások összehangolásával, valamint a civil társadalom megerősítésével együtt megvalósítani a célkitűzésekből adódó feladatokat és intézkedéseket. Ennek érdekében a stratégiában 6 intézkedési terv fogalmazódott meg.

A célkitűzések az intézkedésekkel együtt olyan területekre irányulnak, amelyek a térség helyzetére megoldást jelenthetnek, fejlesztéséhez pedig kitorési lehetőségeket biztosíthatnak.

A beérkezett helyi fejlesztési elképzelések és ötletek alapján az ÜDE-KUNSÁG HACS pontosította a stratégia célkitűzéseit, intézkedéseket fogalmazott meg.

A megvalósítandó fejlesztések tekintetében hat darab intézkedési tervet különböztettünk meg, melyek a helyi gazdaságfejlesztés és a térségi erőforrások hatékony felhasználását ösztönzik.

Így a gazdaságfejlesztés keretében a helyi termékek feldolgozása, értékesítése és a nem mezőgazdasági tevékenységet végző mikrovállalkozások fejlesztése is támogatott tevékenységnek minősül. A közösségfejlesztési irányultságú intézkedések esetében támogatott tevékenységnek minősül a helyi életminőség javítása, közösségi terek kialakítása, épületek felújítása, helyi identitás tudatot erősítő rendezvények, továbbá a civil szféra elavult eszközállományának korszerűsítése.

Az ÜDE-KUNSÁG Vidékfejlesztési Egyesület 2011-ben alakult nonprofit szervezet, jogelődje az ÜDE-KUNSÁG Vidékfejlesztési Nonprofit Kft. volt.

Az egyesület célja olyan helyi közösség létrehozása, amely a helyi település-, és vidékfejlesztés, a helyi közösségépítés és közösségi kezdeményezések területén önkéntes cselekvési teret biztosít az érdeklődő természetes-, és a jogi személyeknek, ezek szervezetinek, az üzleti-, a civil-, és a közsféra képviselőinek.

A Helyi Fejlesztési Stratégia megvalósításában az Egyesület munkaszervezet vállal jelentős szerepet, ahol a munkaszervezeti tagok alkalmazotti jogviszonyban végzik tevékenységüket.

A munkaszervezet létszáma nem haladja meg a 3 főt.

Az Egyesület egy irodát működtet illetékességi területén, Kiskőrösön, ahol a hét minden munkanapján napi nyolc órában várja ügyfeleit.

1. A Helyi Fejlesztési Stratégia hozzájárulása az EU2020 és a Vidékfejlesztési Program céljaihoz

A Helyi Fejlesztési Stratégia olyan átfogó és specifikus célokat helyez előtérbe, amely az illetékességi területre jellemző erősségek által nyújtott lehetőségekre támaszkodik, továbbá a már kialakult együttműködésekre és humán erőforrás szakértelmét figyelembe véve igyekszik a feltárt hiányosságok és gyengeségek megoldására, fejlesztésére.

A LEADER program legfontosabb alapelveiből kiindulva a kisebb volumenű fejlesztéseket, beruházásokat részesíti előnyben, támogatja, ezáltal várhatóan jelentős foglalkoztatási hatást nem eredményez, azonban a munkahelyek stabilitását mindenképp erősíti.

A Helyi Fejlesztési Stratégia támogatja az illetékességi területen működő vállalkozások infrastrukturális fejlesztéseit, technológiai korszerűsítéseit, építési beruházásait, mely fejlesztések által javul a támogatott üzleti szféra versenyképessége, javul a termelékenységük, piacra jutásuk nagyobb hatékonysággal valósul meg, ismertségük, s ezzel együtt elismertségük sziklaszilárdá válik. Intézkedések kidolgozásánál kiemelt figyelem övezte a hálózatosodás, együttműködés elvének teljesülését, így a szférák partnerségre ösztönzése számos esetben tükröződik.

A természeti és környezeti értékek megőrzése, hagyományos gazdálkodási módok bemutatása, tudástranzfer előtérbe kerül.

A HSF egyértelműen szolgálja a gazdaság fejlődését, eredményességének elősegítését, támogatja a minőségibb élettér kialakítását, a társadalmi együttműködést, összetartozást.

Az Európai Parlament és a Tanács 1303/2013/EU rendelet tematikus célkitűzéseire, Partnerségi megállapodás prioritásaihoz történő illeszkedés módja:

1. A kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció megerősítése

Indoklás: a stratégia támogatja a vállalkozások technológiai fejlesztéseit, az egész térségi együttműködés menedzsment szervezeti területen megvalósuló szakmai alhálózati jellegű decentralizációját, amely egy vidékfejlesztési hálózatműködtetési innováció is.

2. A kis- és közepes vállalkozások versenyképességének fokozása

Indoklás: az 1. és 2. intézkedések által az illetékességi területen működő vállalkozások versenyképessége javul, mivel termelékenységük, piacra jutásuk, vállalkozói készségeik és hatékonyabb kommunikációjuk minőségi fejlődést tud produkálni.

3. A foglalkoztatás növelése

Indoklás: a Helyi Fejlesztési Stratégia kis léptékűségéből adódóan nincs erőteljes foglalkoztatás növelési hatása, jellemzően a munkahelyek stabilitására, a termelékenység fejlesztésére van nagyobb hatással az 1. és 2. intézkedés által.

4. A gazdasági növekedést segítő helyi és térségi fejlesztések megvalósítása

Indoklás: az Helyi Fejlesztési Stratégia az ÜDE-KUNSÁG Vidékfejlesztési Egyesület gazdasági fejlődését kívánja elősegíteni kohéziós együttműködések által.

5. Környezetvédelem és az erőforrások hatékonyságának növelése

Indoklás: az 1., 2., és 3. intézkedések beruházási jelleggel járulhatnak hozzá a környezeti, energiahatékonysági, természeti értékek megőrzéséhez, társadalmi jellegű szemléletformáláshoz.

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) nyújtandó vidékfejlesztési támogatásról és az 1698/2005/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló Európai Parlament és a Tanács 2013. december 17-i 1305/2013/EU rendelet prioritásaihoz, fókuszterületeihez történő illeszkedés módja:

6. A mezőgazdasági üzemek életképességének javítása és a versenyképesség fokozása valamennyi régióban és a mezőgazdasági termelés valamennyi típusa esetében, valamint az innovatív gazdálkodási technológiák és a fenntartható erdőgazdálkodás előmozdítása

Indoklás: az 1. intézkedés közvetlen érinti a mezőgazdasági területet, a stratégia a helyi termelés mennyiségi és minőségi növekedését is ösztönzi. A mezőgazdasági termelés, feldolgozás és piacra jutás hatékonyságának javítása, ösztönözheti a fiatalok letelepedését.

7. A tudásátadás és az innováció előmozdítása a mezőgazdaságban, az erdőgazdálkodásban és a vidéki térségekben

Indoklás: a stratégia legjelentősebb innovatív eleme maga az integráció, amely végig kíséri az projekteket, s amely a termelési szerkezet módosítását, a minőségi és mennyiségi fejlesztéseket, a szolgáltatási színvonalat, a piacra jutás hatékonyságának fejlesztéseket, a versenyképesség erősödését jelenti.

2. A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata

Az ÜDE-KUNSÁG Vidékfejlesztési Egyesület munkaszervezete 2015. áprilisában kezdte meg a Helyi Fejlesztési Stratégia előkészületeit, projektötletek gyűjtését.

Az első igen jelentős helyszín a Kiskőrösön megrendezésre kerülő VI. Duna-Tisza közti Agrárexpo volt, melyre az illetékességi területen kívülről is igen szép számmal érkeztek látogatók, így a dél-alföldi régióban a LEADER fogalom még ismertebbé válhatott.

A személyes konzultációk, megjelenés sikeréből adódóan az Egyesület 2015. az illetékességi területéhez tartozó települések rendezvényein megjelent, elvittük az érdeklődőkhöz a LEADER jogcímet/prioritást, nagyobb rálátást kaphattak a 2014-2020 közötti fejlesztési irányelvekről.

Soltszentimrére látogattunk először 2015. májusában, majd júniusban Tabdi községen töltöttünk egy napot, majd Tázlár volt a soron következő, augusztusban ellátogattunk Imrehegyre, majd Kaskantyú következett. Szeptemberben is folytattuk ötletgyűjtési tevékenységünket és ellátogattunk Páhira, Soltvadkertre, és utolsó helyszínként Csengődre. Ezen találkozások, személyes beszélgetések nagyban segítettek a munkaszervezet munkáját egy olyan HFS elkészítésében, melyben ténylegesen olyan intézkedések szerepelhetnek, amelyek hozzásegítik térségünket a fejlődéshez, életszínvonal emelkedéshez.

A helyi rendezvényeken kívül számos tájékoztató fórumot tartottunk az újonnan csatlakozott településeken is, ahol tematikus kérdéscsoportok szerint haladva lehetőségünk adódott a települések adottságait, lehetőségeit, hiányosságait felfedezni. Kiskőrösön tartottunk októberi hónapban kettő fórumot, majd novemberben öt településre sikerült ellátogatnunk, ezen települések Miske, Solt, Dunapataj, Imrehegy.

Tervezési események összefoglalása:

Esemény megnevezése	Helyszíne	Időpontja	Résztevők száma
VI. Duna-Tisza közti Agrárexpo	Kiskőrös, Városi Sportcsarnok	2015.03.28-29.	5000 fő
VII. Szentimre Majális	Soltszentimre, Sportpálya	2015.05.30.	100 fő
Tabdi Retro Falunap	Tabdi, Sportpálya	2015.06.06.	100 fő
Tázlári Juniális	Tázlár, Sportpálya	2015.06.20.	90 fő

Imrehegy Falunap	Imrehegy, Sportpálya	2015.08.08.	100 fő
Kaskantyú Falunap	Kaskantyú, Petőfi S. u. 2.	2015.08.29.	110 fő
Páhi Falunap	Páhi, Művelődési Ház udvar	2015.09.19.	110 fő
Soltvadkert Szüreti Fesztivál	Soltvadkert, Hősök tere	2015.09.18-20.	120 fő
Csengőd Falunap	Csengőd, Dankó P. Művelődési Ház	2015.09.25-27.	100 fő
HFS előkészítésére szolgáló tájékoztató fórum	Kiskőrös, Luther M. tér 1.	2015.10.22.	12 fő
HFS előkészítésére szolgáló tájékoztató fórum	Kiskőrös, Luther M. tér 1.	2015.10.29.	8 fő
HFS előkészítésére szolgáló tájékoztató fórum	Solt, Művelődési Ház	2015.11.25.	13 fő
HFS előkészítésére szolgáló tájékoztató fórum	Miske, Általános iskola előadó terem	2015.11.26.	9 fő
HFS előkészítésére szolgáló tájékoztató fórum	Dunapataj, Polgármesteri Hivatal	2015.11.30.	10 fő
HFS előkészítésére szolgáló tájékoztató fórum	Imrehegy, IKSZT	2015.12.01.	12 fő

Tervezési események főbb tapasztalatai, igényei szektoronként:

A mezőgazdasági tevékenységet végző őstermelők, vállalkozások megjegyezték, hogy az előállított termékének feldolgozásában és piaci megjelenésében szükséges támogatás, így ezen szükségletek kielégítése érdekében került meghatározásra az 1. számú intézkedés.

A vállalkozások felől a legtöbb probléma az eszköz állományuk elavultságával van, így a legnagyobb segítséget az lenne számukra, ha ezek a régi eszközök helyett korszerűbb, hatékonyabb eszközöket tudnának beszerezni a vállalkozás fejlesztésének érdekében, így a 2. intézkedés került kidolgozásra ezen igények teljesítésére.

Az önkormányzatok részéről olyan problémák merültek fel, hogy a településképet meghatározó épületek infrastrukturális állapota elavult, sok esetben a közparkok nincsenek felszerelve használati térelemekkel, ezen problémákat orvosolva építettük be a cselekvési terv 3. intézkedési pontját.

Mivel a térség igen gazdag kulturális örökségben, így elengedhetetlen ezen rendezvények támogatása, így ezen igény teljesítésére a 4. intézkedésben meghatározottak nyújthatnak segítséget. A civil szervezetek felől olyan kérés, ötlet érkezett miszerint számukra a legfontosabb lenne az eszköz állományuk fejlesztése, mivel elavult vagy egyáltalán nem rendelkeznek a működéshez megfelelő eszközökkel, tovább ezen ügyfelek részéről felmerült igényként jelentkezett a hagyományőrző és készségfejlesztő tágborok megvalósítása, így ezen igényeket szem előtt tartva került meghatározásra az 5. intézkedési terv, a civil szféra tevékenységéhez szükséges eszközök beszerzése.

Továbbá a minél szélesebb fejlesztési irányelvek kialakítása érdekében a települések polgármestereivel kerekasztal beszélgetésekre került sor, akik teljes képet tudtak adni a településeken lévő vállalkozások, civil szervezetek helyzetéről, mindennapjairól.

Természetesen az ÜDE-KUNSÁG Vidékfejlesztési Egyesület hivatalos honlapján is megtalálható a projektötletek benyújtására rendszeresített formanyomtatvány, mely elektronikusan, postai úton és személyesen is eljuttatható a munkaszervezethez. A LEADER elvekhez, valamint a térség fejlődésére vonatkozó fő célkitűzések megvalósulásához elengedhetetlen a helyi partnerség erősítése, az alulról jövő kezdeményezések, ötletek és információk figyelembe vétele, valamint a közösségépítő tevékenységek ösztönzése.

Illetve az Egyesület örömmel látja a munkaszervezeti irodába személyes látogatást tevő ügyfeleit is, folyamatos konzultációs lehetőséget biztosított az érdeklődők számára. Minden szférából érkezett be fejlesztési elképzelés, de a legtöbb javaslat a vállalkozói szféra képviselőitől érkezett be szám szerint 86 db, az ötletek között építési, felújítási tervek illetve gépbszerzést szeretnének megvalósítani. A civil szervezetektől, a közszférából, illetve egyéb vidékfejlesztési szereplőtől is érkezettbe számos projekt ötlet, ezeknek a száma 72 db.

Természetesen az Egyesület tagsága is kivette részét a HFS megírása során, közgyűlések alkalmával közös, a tervezést elősegítő egyeztetésekre is sor került.

A LEADER program eredményessége érdekében már a tervezés fázisában bevonásra került mind a köz-, civilszféra és üzleti szféra egyaránt. A települési rendezvényeken történő részvétellel igen széles körben megismerkedhettünk a településen működő civil szervezetekkel és gazdasági társaságokkal. A tájékoztató fórumok, előkészítést segítő workshopok alkalmával a meghívásnak eleget tevő önkormányzatok, nonprofit szervezetek, gazdasági tevékenységet végző ügyfelekkel adódott lehetőség megbeszélni az adott térség esetében felmerülő problémákat, fejleszteni kívánt tevékenységeket. S nem végső során az Egyesület 91 fős tagságában is közel egyenlő arányban jelen van a három szféra, így közgyűlések alkalmával a résztvevő tagok érvényesíthették jogukat a tervezési folyamatban. S az átfogóbb, részletesebb tanácskozások érdekében személyes beszélgetésekre, mélyinterjúkra is sor került.

Egyértelműen kijelenthető, hogy a Helyi Fejlesztési Stratégia tervezési folyamatában folyamatosan jelen volt mind a köz-, civilszféra és üzleti szféra is.

A HACS illetékességi területén a Kedvezményezett járásokról besorolásáról szóló 290/2014. (XI.26.) Kormány rendelet szerint fejlesztendő járásnak minősül a Kunszentmiklósi járás. Így a térség bevonása a tervezés folyamatában kiemelt szerepet játszott. Az érintett települések Apostag, Dunaegyháza, Dunavecse települések. A HACS tagságában egyértelműen képviseltetik magukat a 3 település önkormányzatai. Emellett a civil szféra és vállalkozói szféra is megszólításra került. Szintén az Egyesület tagságában foglal helyet Apostag és Dunaegyháza településeken működő 2-2 darab civil szervezet és 1-1 darab vállalkozás, továbbá Dunavecse önkormányzat mellett 3 darab területileg illetékes civil szervezet is. Az egyeztetések, tervezést elősegítő tanácskozások személyes kerekasztal beszélgetések alkalmával valósultak meg, illetve közgyűléseken történtek.

A stratégia célja az átgondolt gazdaságfejlesztés és a helyi identitás fejlesztésével, a térségi erőforrások összehangolásával, valamint a civil társadalom megerősítésével együttesen valósíthatók meg.

Az **Ügyes Dolgos Emberek (ÜDE)** megújuló és megerősödő gazdasági környezetet teremtenek azáltal, hogy növelik a termékek feldolgozottságának szintjét, így annak hozzáadott termelési értékét,

fejlesztik gazdasági és szolgáltatási tevékenységüket, javítják versenyképességüket, jövedelmezőségüket. Hangsúlyt fektetnek termékeik minőségbiztosítására, különösen a helyi termékek tekintetében. Az intézkedések hozzájárulnak a foglalkoztatás megtartásához, a fiatalok helyben tartásához és a hátrányos helyzetűek esélyteremtéséhez, valamint új munkalehetőségeket teremtenek. A térségi erőforrások összehangolásával a vállalkozások felismerik az egymás és a térségi szereplők közötti együttműködés jelentőségét, valamint a marketing tevékenység szükségességét. A vidéki lakókörnyezet fejlesztésével az itt élőknek kedvező környezetet teremt és erősíti a helyi lakosok identitástudatát. A civil szervezetek megerősödése, a társadalmi szerepüket és a szociális környezetre gyakorolt hatásuk megújítását eredményezi. A helyi és térségi rendezvények szervezése, a lakosoknak és a térségbe látogatóknak biztosít programokat, valamint lehetőséget kínál a térség értékeinek, termékeinek bemutatására, amely elősegíti az ÜDE-Kunság kialakítását.

A HFS megalkotása során is kiemelt figyelmet fordított az Egyesület, hogy az általa megalkotott HFS összhangban legyen a Kiskőrösi, Kalocsai Kistérség komplex fejlesztési programjával, a kistérség turisztikai koncepciójával, illeszkedjen a Bács-Kiskun Megye fejlesztési stratégiájához. Melyekre egyértelműen állítható hatással van a szűkebb és tágabb környezet politikai és gazdasági helyzete.

A gazdasági válságot követő években az üzleti szféra képviselői nehezen tudtak gazdaságilag stabilizálódni, eredményeket újra elérni. Gazdasági versenyképességük elérése érdekében támogatási kérelmeikben fogalmazták meg céljaikat, fejlesztéseik tárgyát.

A beérkezett helyi fejlesztési elképzelések és ötletek alapján az ÜDE-KUNSÁG HACS pontosította a stratégia célkitűzéseit, valamint konkrétabb intézkedéseket fogalmazott meg.

A célkitűzések tekintetében öt intézkedés került meghatározásra, melyek a helyi gazdaságfejlesztés és a térségi erőforrások összehangolása célkitűzés mellett, a helyi életminőség fejlesztése célkitűzés helyi identitás fejlesztésére, társadalmi közösségek erősítésére van lehetőség.

A helyi gazdaságfejlesztés célkitűzés keretében a mikrovállalkozások fejlesztésének a segítése, a helyi termékek fejlesztése intézkedés a feldolgozás és piacra jutás ösztönzésével, a marketingtevékenység fejlesztése.

Projektgyűjtő adatlapok összegzése szektoronként:

Az önkormányzatok részéről olyan problémák merültek fel, hogy a településképet meghatározó épületek infrastrukturális állapota elavult, sok esetben a közparkok nincsenek felszerelve használati térelemekkel, ezen problémákat orvosolva építettük be a cselekvési terv 3. intézkedési pontját.

Mivel a térség igen gazdag kulturális örökségben, így elengedhetetlen ezen rendezvények támogatása, így ezen igény teljesítésére a 4. intézkedésben meghatározottak nyújthatnak segítséget.

A civil szervezetek felől olyan kérés, ötlet érkezett miszerint számukra a legfontosabb lenne az eszköz állományuk fejlesztése, mivel elavult vagy egyáltalán nem rendelkeznek a működéshez megfelelő eszközökkel, tovább ezen ügyfelek részéről felmerült igényként jelentkezett a hagyományőrző és kétségfejlesztő tágborok megvalósítása, így ezen igényeket szem előtt tartva került meghatározásra az 5. intézkedési terv, a civil szféra tevékenységéhez szükséges eszközök beszerzése.

A vállalkozások felől a legtöbb probléma az eszköz állományuk elavultságával van, így a legnagyobb segítséget az lenne számukra, ha ezek a régi eszközök helyett korszerűbb, hatékonyabb eszközöket tudnának beszerezni a vállalkozás fejlesztésének érdekében, így a 2. intézkedés került kidolgozásra ezen igények teljesítésére. A mezőgazdasági tevékenységet végző őstermelők, vállalkozások megjegyezték, hogy az előállított termékének feldolgozásában és piaci megjelenésében szükséges támogatás, így ezen szükségletek kielégítése érdekében került meghatározásra az 1. számú intézkedés.

3. A Helyi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása

Az ÜDE-KUNSÁG Vidékfejlesztési Egyesület illetékességi területéhez az alábbi 31 db település tartozik, Akasztó, Apostag, Bátya, Csengőd, Drágszél, Dunaegyháza, Dunapataj, Dunaszentbenedek, Dunatetetlen, Dunavecse, Foktő, Géderlak, Harta, Homokmégy, Imrehegy, Kalocsa, Kaskantyú, Kiskőrös, Miske, Ordas, Öregcsertő, Páhi, Solt, Soltszentimre, Soltvadkert, Szakmár, Tabdi, Tázlár, Uszód, Újsolt, Újtelek. A Helyi Akciócsoport területe, 1622,48 km². Teljes területtel jogosult települések száma: 29 db. Külterülettel jogosult települések száma: 2 db. Támogatásra jogosult lakónépesség: 54.791 fő.

Az ÜDE-KUNSÁG Vidékfejlesztési Egyesület települései a dél-alföldi régió, Bács-Kiskun megye részét képezik.

Az akciócsoport területéhez 5 település városi ranggal rendelkezik, 2 település nagyközség és 24 település község jogállású. Az akciócsoport területén lévő természeti csodák a pihenést és a kikapcsolódást, a turizmus lehetőségeit kínálják. Erőforrásként jelenik meg térségünk idegenforgalmának alapját képező termál- és gyógyvíz, amely mellett jelentős számban találhatóak mesterséges horgásztavak, természetes vízfelületek, és az ezekhez kapcsolódó üdülési lehetőségek, gasztronómiai különlegességek, valamint turisztikai szolgáltatások (horgász, kerékpáros és lovas turizmus).

Az illetékességi területen kettő kiemelkedően fontos érzékeny természetvédelmi terület található a Dunavölgyi sík,- és a Tisza homokhátsági vízgyűjtője.

A térség történelmi és szellemi értékei az Árpádkori Csonka-torony, Szent Imre legendájának helyi vonatkozásai, a Petőfi kultusz, amelyek az idegenforgalom alappilléreit adják. A hagyományőrzés, a vendégszeretet a térség minden településén erős, amely színes, és látványos programok hordozója.

Gazdasági-turisztikai problémaként jelenik meg a kihasználatlan szállás- és vendéglátóhely kapacitás, mely mellett kevés a falusi turizmushoz kapcsolódó minőségi magánszálláshely, a diák- és ifjúsági szállás.

A Duna menti területeken magas a természet közeli élőhelyek száma, valamint több védett terület is található, ami lehetőséget adhat a természetvédelemhez (ökoturisztika) kapcsolódó hasznosítási módok alkalmazására.

A térség nagy részén jónak mondható a talaj termőképessége, amit intenzív növénytermesztéssel hasznosítanak. A kalocsai térség településein meghatározó még a zöldség (főként fűszerpaprika és foghagyma) termesztése is. Az akciócsoport mélyebb fekvésű és gyengébb termőképességű területeinek mezőgazdaságát a gyepgazdálkodás és az extenzív állattartás, míg a homokos talajú, tanyás területekre a szőlő-, zöldség- és gyümölcsstermelő gazdaságok jellemzik. A térség mezőgazdasági területei természeti erőforrásként is jellemezhetőek, mivel a magas napsütéses órák számának és a jó földrajzi elhelyezkedésnek köszönhetően a térség kiváló termőföldekkel rendelkezik.

A foglalkoztatási viszonyokat a gazdasági környezet alapvetően meghatározza. Ezt tükrözi a foglalkoztatottság szektorok szerinti alakulása is. Az illetékességi területen a rendszeres munka jövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59) belül, a legmagasabb arányban Újsolton 57,8 %, Öregcsertőn ez az arány 55,4%-ra tehető, a legkisebb arányban megtalálható település Kaskantyú, ahol a lakosság 33,6 %-át érinti ezen probléma.

A mezőgazdaság foglalkoztatási adataiban nem jelenik meg az őstermelői tevékenység, pedig a termelés jelentős hányadát az őstermelők valósítják meg. A regisztrált őstermelő egy része főállású tevékenységként végzi.

Az illetékességi területről földrajzi elhelyezkedésén túl egyértelműen megállapítható a homogenitás. Ezt a térség elhelyezkedésén túlmenően alátámasztja a gazdasági szerkezetet leginkább meghatározó mezőgazdasági tevékenység, legjelentősebb a zöldség- és növénytermesztés (szőlő, meggy, bodza, szilva, paprika) és állattenyésztés (juh, sertés, szarvasmarha, baromfi). A térség homogenitását mutatja a földrajzi adottság is. Kijelenthető a társadalmi egység, az azonos járáshoz tartozó

települések lakosságának népszokásai, hagyományai átfedésekben vannak. Továbbá az előregedés hatása minden településen érezhető, a fiatalok elhagyják a kisebb lélekszámú településeket, s az adott járás központjában, illetve nagyobb településekre költöznek.

A fentiekben leírtak szerint az illetékességi területre nem jellemző a tagoltság, mely sok szempontból pozitív jellemző, hiszen általában a homogenitás által, következtében nagyobb kohézió is mutatkozik a térségben.

A személyes konzultációk lehetőségét biztosítva az Egyesület nagy hangsúlyt fektetett a segítségnyújtásra, amit az illetékességi területéhez tartozó települések rendezvényein, illetve a fórumok alkalmával kihasználhattak a támogatásokra érdeklődők. Az Egyesület ügyfélfogadási idejében örömmel látja a munkaszervezeti irodába személyes látogatást tevő ügyfeleit is, folyamatos konzultációs lehetőséget biztosított az érdeklődők számára.

A Helyi Fejlesztési Stratégia megvalósításához szükséges erőforrások az illetékességi területen rendelkezésre állnak, azok hiánya nem veszélyezteti a projektek megvalósítását.

Így a térségben számos tervezői névjegyzékben megtalálható tervező, energetikai szakember elérhető, kisebb korszerűsítések elvégzésére alkalmas szakember gárda megtalálható a komplex kivitelezéseket lebonyolító vállalkozásokig. Az alapanyag beszerzés is könnyen kivitelezhető, hiszen több építkezési alapanyagot forgalmazó tüzép helyezkedik el rendszerint városokban, nagyközségekben.

A projektek megfelelő adminisztratív összeállításához szükséges munkaerővel a közsféra rendelkezik. Továbbá a szükséges humán erőforrást az Egyesület segíteni tudja a projektek előkészítése, kivitelezése, elszámolása, s a fenntartási időszakban felmerült adminisztrációs terhek felmerülése kapcsán.

A pénzügyi erőforrás is könnyen megoldható a tőkeszegény ügyfelek esetében, mivel az illetékességi területen megtalálható az országban működő valamennyi pénzintézet bankfiókja, illetve takarékszövetkezet fiókok.

Továbbá jelentős tudástőke áramlik a Nemzeti Adó- és Vámhivatal megyei kirendeltsége, valamint a megyei iparkamara által a térségbe, hiszen meghatározott napokban az intézmények kihelyezett ügyfélfogadást tartanak a terület több településén, ezzel is segítve a vállalkozásokat a bürokrácia útvesztőiben való eligazodásában.

4. Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése

4.1 Helyzetfeltárás

A., Térszerkezeti adottságok

Az ÜDE-KUNSÁG Vidékfejlesztési Egyesület, mint előzetesen elismert LEADER Helyi Akciócsoport települései a dél-alföldi régió, Bács-Kiskun megye részét képezik, a megye székhelye Kecskemét.

Kalocsai járás fekszik a legtávolabb a megyeszékhelytől, 84 km-re, a legközelebbi település pedig Páhi Községe 40km-re helyezkedik el. Kecskemétet az 52-es és 54-es főútvonalról lehet megközelíteni.

B., Környezeti adottságok

Az akciócsoport területén lévő természeti csodák, többek között a Kiskunsági Nemzeti Parkhoz tartozó: Kolon-tó teljes területe, országos és helyi jelentőségű természetvédelmi terület pedig: a

Kiskőrösi turjános, Dunapataji-szigetek és hullámtéri erdők, Homokmégyi Örjegi legelő a pihenést és a kikapcsolódást, a turizmus lehetőségeit kínálják. Erőforrásként jelenik meg térségünk idegenforgalmának alapját képező termál- és gyógyvíz, amely mellett jelentős számban találhatóak mesterséges horgásztavak, természetes vízfelületek, és az ezekhez kapcsolódó üdülési lehetőségek, gasztronómiai különlegességek, valamint turisztikai szolgáltatások (horgász, kerékpáros és lovas turizmus).

Az illetékességi területen kettő kiemelkedően fontos érzékeny természetvédelmi terület található a Dunavölgyi sík,- és a Tisza homokhátsági vízgyűjtője.

A térség történelmi és szellemi értékei az Árpádkori Csonka-torony, Szent Imre legendájának helyi vonatkozásai, a Petőfi kultusz, amelyek az idegenforgalom alappilléreit adják. A hagyományőrzés, a vendégszeretet a térség minden településén erős, amely színes, és látványos programok hordozója. Gazdasági-turisztikai problémaként jelenik meg a kihasználatlan szállás- és vendéglátóhely kapacitás, mely mellett kevés a falusi turizmushoz kapcsolódó minőségi magánszálláshely, a diák- és ifjúsági szállás.

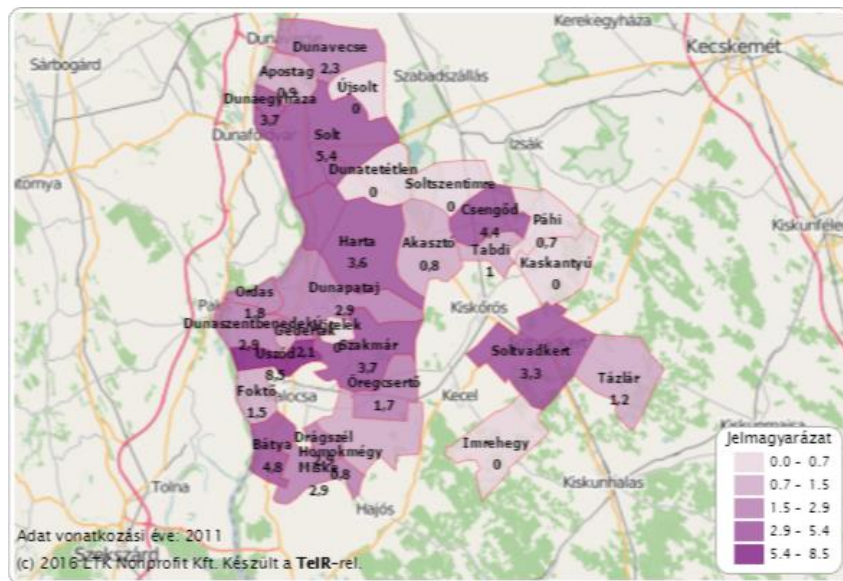
A Duna menti területeken magas a természet közeli élőhelyek száma, valamint több védett terület is található, ami lehetőséget adhat a természetvédelemhez (ökoturisztika) kapcsolódó hasznosítási módok alkalmazására.

A térség nagy részén jónak mondható a talaj termőképessége, amit intenzív növénytermesztéssel hasznosítanak. A kalocsai térség településein meghatározó még a zöldség (főként fűszerpaprika és foghagyma) termesztése is. Az akciócsoport mélyebb fekvésű és gyengébb termőképességű területeinek mezőgazdaságát a gyepgazdálkodás és az extenzív állattartás, míg a homokos talajú, tanyás területekre a szőlő-, zöldség- és gyümölcsstermelő gazdaságok jellemzik. A térség mezőgazdasági területei természeti erőforrásként is jellemezhetőek, mivel a magas napsütéses órák számának és a jó földrajzi elhelyezkedésnek köszönhetően a térség kiváló termőföldekkel rendelkezik.

C., Kulturális erőforrások

Az illetékességi terület településeit vizsgálva, szembeűnő a térségben élő lakosok nemzetiségi kötődése, szlovák, német, horvát, cigány . A szlovák kötődésű lakosok számánál legmagasabb az arány 36,8%-ban Dunaegyházán, és Kiskőrösön 7,8% található meg. A szlovák nemzetiség mellett fontos kiemelni, megemlíteni a német nemzetiségű lakosságot is, hiszen a térségben Hartán a lakosság 20,9%-a német nemzetiségű, a Nagyközségben a mai napig az öregek tartják a szokásokat és német nyelven beszélgetnek. Lakosság népessége között megtalálható a cigány (roma) nemzetiségű lakosság is, a legkevesebb számban, de még is egyes településen említésre méltó pl. Uszódon 8,5%, Solton 5,4%-a a lakosságnak.

Megállapítható, hogy a HACS területén a szlovák, a német és a cigány nemzetiségűek aránya jelentős, amelyek hagyományainak, értékeinek ápolása feladatot is jelent. E nemzetiségiekhez sok helyi, kistérségi és országos kulturális rendezvény kapcsolódik, amely vonzó az ide látogatók számára is. A cigányság felzárkóztatása, foglalkoztatása a térség számára nem megoldott, de a sokszínű kultúrájuk (tánc, zene) idegenforgalomba történő bevonása segíthet e probléma megoldásában.

1. számú ábra - A cigány (romani, beás) etnikai kisebbséghez tartozó népesség aránya (%), 2011

Homokmégy, Öregcsertő, Szakmár és Drágszél-eben a négy községben él ma Kalocsa egykori paraszt lakosságának nagy része, mely pusztai elzártságában napjainkig viszonylag megőrizte a városban már elhagyott kalocsai népi kultúrát, sőt, alkotó módon tovább is fejlesztette és kivirágoztatta azt. A város és a szállásokat összefogó négy község parasztlakossága a környékeliek által potának nevezett népesség önálló néprajzi csoportot alkot, mely történelmi múltban gyökerező összetartozás tudatával, azonos nyelvi sajátosságaival, színes díszítőművészetével és viseletével különbözik környezetétől.

Kalocsai térség vonatkozásánál meg kell, hogy említsük a világhírű kalocsai őrölt fűszerpaprikát, amire méltón büszkék lehetünk, hiszen a világ több pontjára elvitte a város, az ország hír nevét. Minden évben Kalocsa városában megrendezésre kerül a Kalocsai Paprikafesztivál, amely a sárközi ember „piros aranyának” ünnepe. A rendezvény fő célja, hogy a fesztiválra érkező közönség testközelből is megismerkedjen a paprikatermesztés hagyományával, a paprikás ételek utánozhatatlan íz harmóniájával, valamint azzal a paprikához is fűződő népművészeti örökséggel, amely generációról-generációra szállva élő hagyománya nemzetünknek. A történelmi emlékeket őrző, hangulatos belváros a fesztivál idején megtelik látogatókkal, akik kedvük szerint válogathatnak a színvonalas kulturális és szórakoztató programok közül.

Kiskőrösön a mai napig őrzik a szlovák hagyományokat, az ide látogatók a Szlovák Tájházban a betelepített szlovák családok mindennapi életébe tekinthetnek be az ott kiállított bútorokból, használati tárgyakból, ruhákból, kézimunkákból összeállított néprajzi gyűjtemény segítségével. A "tótok" által igen kedvelt gállickék lábazatú, nádtetes, tipikus alföldi parasztház egy tisztaszobából, egy konyhából, egy pitvarból és egy lakószobából áll. A ház végében az istálló és a kamra található. A városi vezetőség is őrizve a szlovák hagyományokat, minden év őszén Szlovák nemzetiségi napokat tart, ahol a fesztiválozni vágyók hallhatják a Kiskőrösi Szlovák Nemzetiségi Népdalkör és Citerazenekar előadását, Néptáncgyűjtéssel kiegészülve, a gasztronómia kedvelői pedig szlovák ételkülönlegességeket kóstolhatnak.

D., A társadalom állapota

A HACS területén 385 db bejegyzett civil szervezet működik, amelyek jelentősen meghatározzák a szféra társadalmi aktivitási szerepét. Az aktivitást az is bizonyítja, hogy a 18 tevékenységi besorolás

közül a térségben 14 típus megtalálható. A települések non-profit szervezetei hagyományosan részt vállalnak az értékteremtő, értékmegőrző oktatási és kulturális tevékenységekben is, amelyet bizonyít az oktatási, valamint a kulturális tevékenységű szervezetek is. Ezek mellett kisebb arányban működnek szociális tevékenységet; polgári védelmi szervezet, tűzoltási tevékenységet végző; szakmai, gazdasági érdekképviselői tevékenységet; egészségügyi tevékenységet; környezetvédelmi tevékenységet; településfejlesztési tevékenységet; közbiztonság-védelmi tevékenységet; és egyéb tevékenységet folytató szervezetek is. Az illetékességi terület rendelkezik olyan településekkel, ahol nincs bejegyzett civil szervezet, ezek a települések: Drágszél, Dunatetőten, Újsolt.

A települések non-profit szervezetei hagyományosan részt vállalnak az értékteremtő, értékmegőrző oktatási és kulturális tevékenységekben is. A térség non-profit szervezeteinek közös problémája a szerény pénzügyi helyzetük, amely a rendszeres működési feltételeiket bizonytalanná teszi és a pályázatok előfinanszírozását gátolja.

A civil szervezetek aktívak, de hatásuk a társadalmi folyamatokra igen gyenge. A pénzügyi helyzetük megerősítésével javítani és segíteni tudnák a helyi társadalom szereplőinek összefogását, működőképességét. A civil szféra nem tudja betölteni a híd szerepét a térségben, mivel kevés aktív létszámmal rendelkezik, és működési gondokkal küszködik. A társadalomban betöltött szerepük erősödne, ha a szakmaiságuk és érdekképviselői szerepük összehangolt lenne.

Közbiztonság tekintetében az akciócsoport területén 24 településen működik polgárőrség vagy faluvédelmi/önvédelmi/vagyonvédelmi egyesület, önkéntes tűzoltóságok 10 településen működnek, vannak olyan települések szám szerint 6 db ahol polgárőrség sem és tűzoltó egyesület sem található, rendőrség viszont csak a városokban (Dunavecse, Kalocsa, Kiskőrös, Solt, Soltvadkert) található.

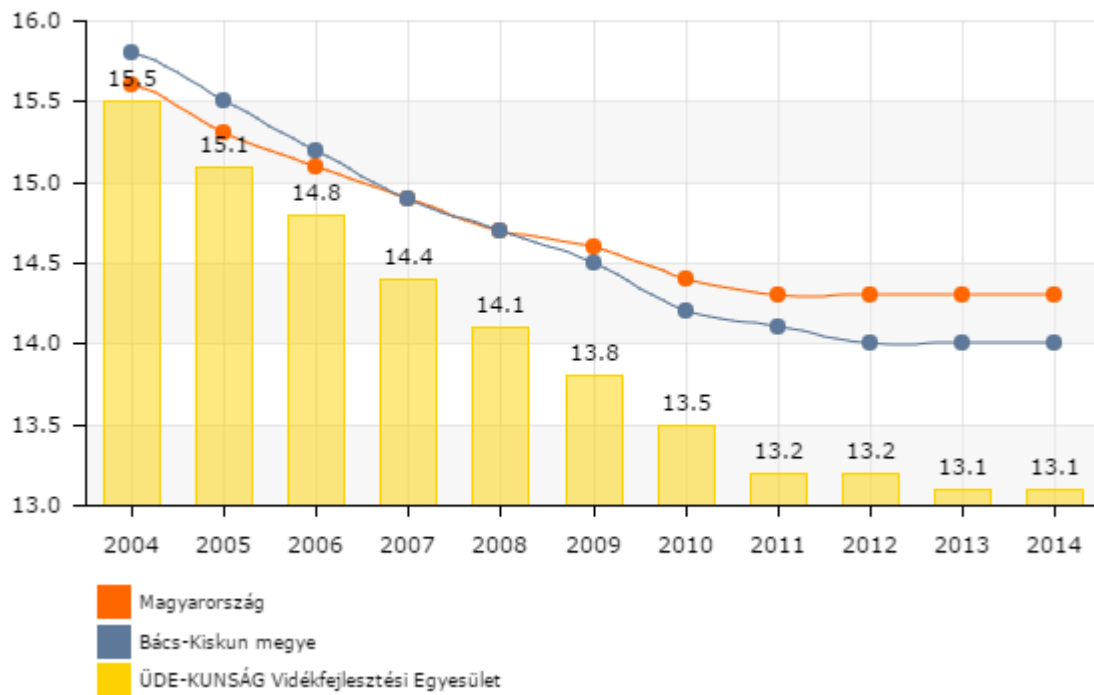
A helyi piacokat minden településen tartanak, területünkön azonban rendezett, vagy kiépített vásártérrel kevesebb, mint fele rendelkezik. A helyi újsággal a települések többsége rendelkezik, de a térséget lefedő szerkesztőségek száma három.

Művelődési központtal minden település rendelkezik. Közösségi, oktatási, fejlesztési célú tevékenységekhez, kiállításokhoz, fedett és szabadtéri kulturális rendezvényekhez szükséges helyszínekkel a térség településeinek mindegyike rendelkezik, amelyeknek többsége korszerűtlen, állapotuk miatt felújításra, eszközeik korszerűsítésre szorulnak.

A térségben évente kb. 500 kulturális rendezvényt tartanak, ilyenek például a különböző állandó és ideiglenes kiállítások, hagyományőrző falunapok és országos fesztiválok.

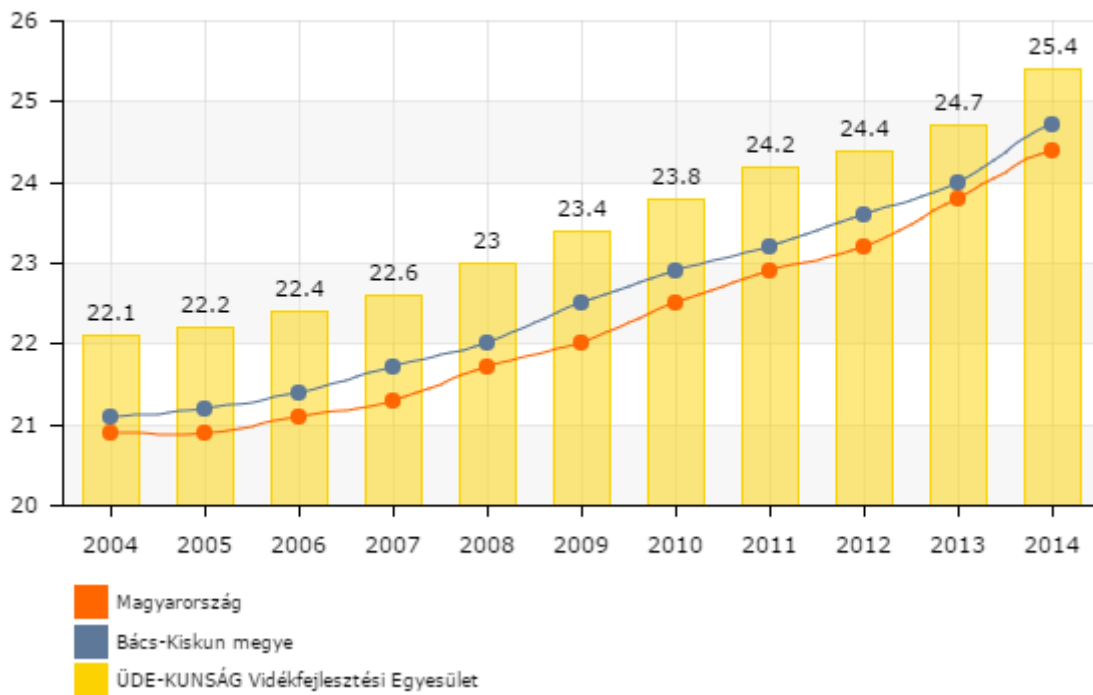
Az illetékességi terület társadalmi állapota szerint az állandó népességből a 0-14 évesek 13,1%-ot, a 60 év feletti lakosok 25,4%-ot tesznek ki. Az országos átlaghoz hasonlóan a térségre is jellemző az előregedő lakosság, valamint megfigyelhető a települések lélekszámának csökkenése, amit egyrészt a halálozások számánál alacsonyabb születésszám, másrészt a lakosság elvándorlása indokol. Megállapítható, hogy az aktív korú lakosok számának folyamatos csökkenésének megállítása a térség számára kiemelt feladatot jelent. A társadalom előregedése, valamint az alacsony jövedelmezőség a térség szociális ellátórendszerére a jövőben is nagy terhet ró.

(c) 2016 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

2. számú ábra - Állandó népességben belül a 0-14 évesek aránya (%)

(c) 2016 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

3. számú ábra - Állandó népességben belül a 60-x évesek aránya (%)

A Kunsági Akciócsoportunknak a térség gazdasági életére vonatkozó célkitűzése az elvándorlás megállítása, amelyet a munkahelyteremtés és a jövedelmezőség növelésének elősegítésével kívánunk előmozdítani. A térségben a tartós munkanélküliek aránya 2014. évben 47,7 %-os, amely 2013. évhez viszonyítva 2,9%-kal csökkent, azonban így is mind a Bács-Kiskun megyei, mind az országos mértékhez képes nagyobb mértékű. A térségben Tázlaron a legmagasabb ez az arány 68,5 %, Soltvadkerten, Kaskantyún tapasztalható még magas munkanélküliség. A munkanélküliségi mutató Apostag település esetében 23,3%, mely a térség legalacsonyabb releváns mutatószáma. A térségben a nyilvántartott álláskeresőket száma 3155 fő.

A magasabb végzettségű fiatal munkaerőt a mikrovállalkozások és a mezőgazdasági termelés nem tudja képzettségüknek megfelelően alkalmazni, így a diplomás, pályakezdő munkanélkülieknél az elvándorlás (munkalehetőség keresés) folyamata indult be. Megoldás lehetne olyan szakképzés elindítása, amely az új beruházások és a piaci igények szükségleteit jobban kielégítené, amely gátolná a helyi munkaképes munkaerő elvándorlását. Ezt az igényt a Kalocsán és Kiskőrösön működő szakképző intézmények ki tudnák elégíteni.

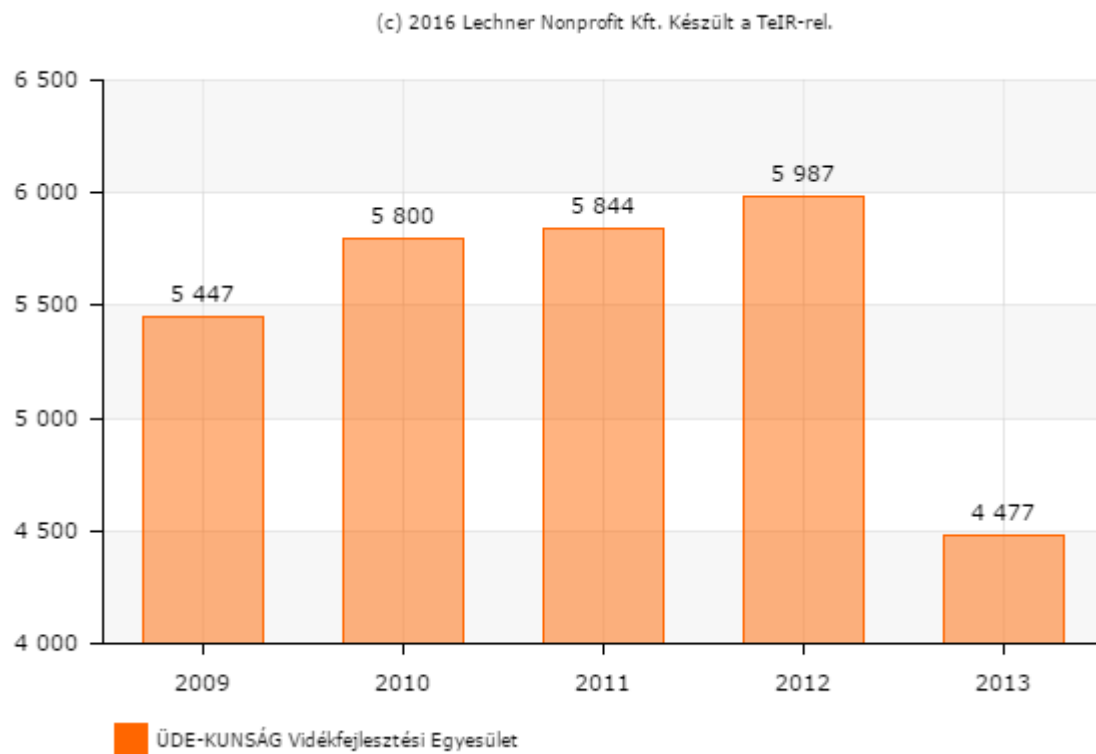
E., A gazdaság helyzete:

A foglalkoztatási viszonyokat a gazdasági környezet alapvetően meghatározza. Ezt tükrözi a foglalkoztatottság szektorok szerinti alakulása is. A mezőgazdaság foglalkoztatási adataiban nem jelenik meg az őstermelői tevékenység, pedig a termelés jelentős hányadát az őstermelők valósítják meg. A regisztrált őstermelő egy része főállású tevékenységként végzi. A mezőgazdasági, főleg szőlő- és gyümölcsstermesztést végző vállalkozók versenyszelleme, szakértelme, a mindennapos termelési és piaci alkalmazkodása hasznos tapasztalatai eredményeként termelői csoportosulások jöttek létre. Példaértékűvé vált a térségben működő, három elismert TÉSZ és egy Termelői Csoport, mivel ezek közvetlen kapcsolatot alakítottak ki a termelők és a piaci szereplők között, segítve ezzel a versenyképesség növelését, valamint a termék magasabb szintű feldolgozásával a munkahelyteremtés növekedését.

A térség mezőgazdasági jellegét erősíti a 60-as évektől a gimnázium mellett működő kertészeti szakközépiskola, amely az országban először indított el vincellérképzést. Országos viszonylatban elsők között 33 tagintézménnyel 2007-ben létrejött a Kistérségi Egységes Iskola.

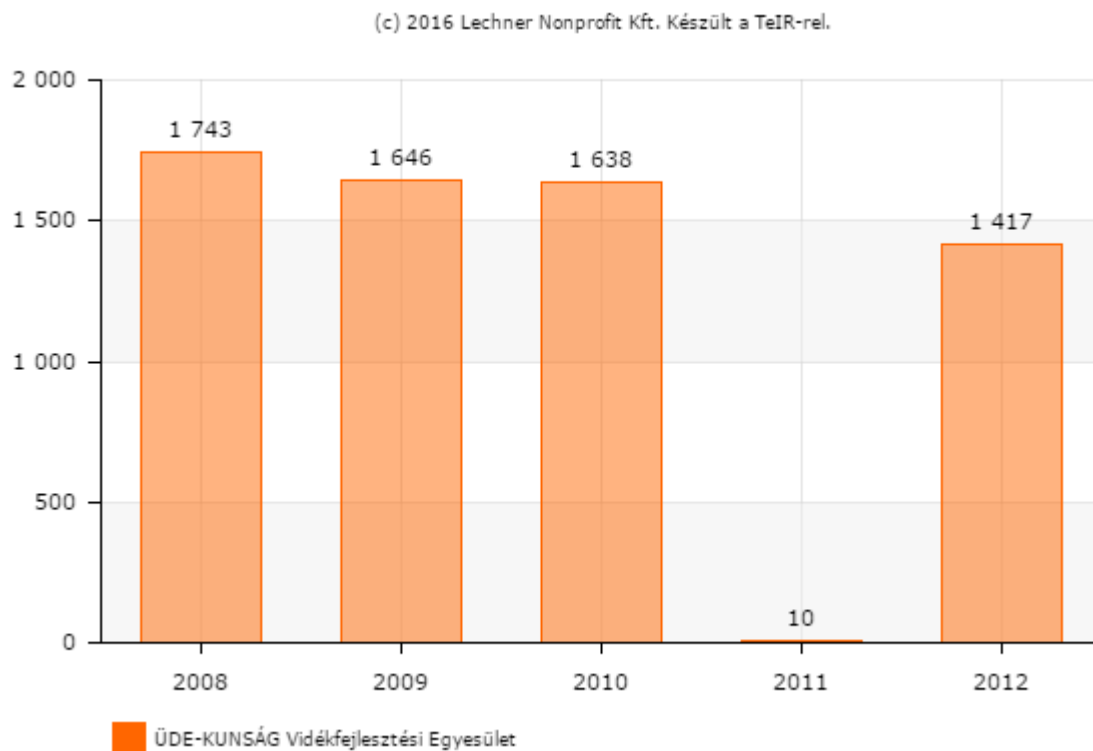
Nem megfelelő azonban a kis- és középvállalkozások közötti együttműködés, amely gátja a fejlődésnek és a meglévő kapacitások eredményesebb kihasználásának. A feldolgozó ipar további fejlesztésére is szükség lenne. A térség fontos feladata, a minőség és a marketing tevékenység fejlesztése, ösztönzése, valamint a helyi termékek, szolgáltatások versenyképességének és piacra kerülésének segítése.

Az ÜDE-KUNSÁG területén 47 darab ezer lakosra lebontott aktív vállalkozás található. A Kiskőrösi Kistérség első ipari parkja Európai Unió támogatással 2010-ben került kiépítésre és átadásra Kiskőrös külterületén. A térség más ipari hasznosítású területtel nem rendelkezik. A térség gazdasági életében a mikro- és kisvállalkozások, valamint a közel 4477 őstermelő jelentős szerepet játszanak. Erre a struktúrára épülnek a mezőgazdasági és élelmiszeripari tevékenységet végző cégek, amelyek alacsony hozzáadott értékű termékeket állítanak elő. Jelentős erőforrás a változatos adottságú termőföld, amelyhez a kézimunka-igényes kertészeti ágazatok kötődnek.

4. számú ábra - Regisztrált őstermelők száma (fő)

A regisztrált vállalkozások száma 1000 lakosra lebontva 200,8 db, Újteleken és Kaskantyún található a legtöbb regisztrált vállalkozás. A bejegyzett egyéni vállalkozások száma a térségben 1417 fő.

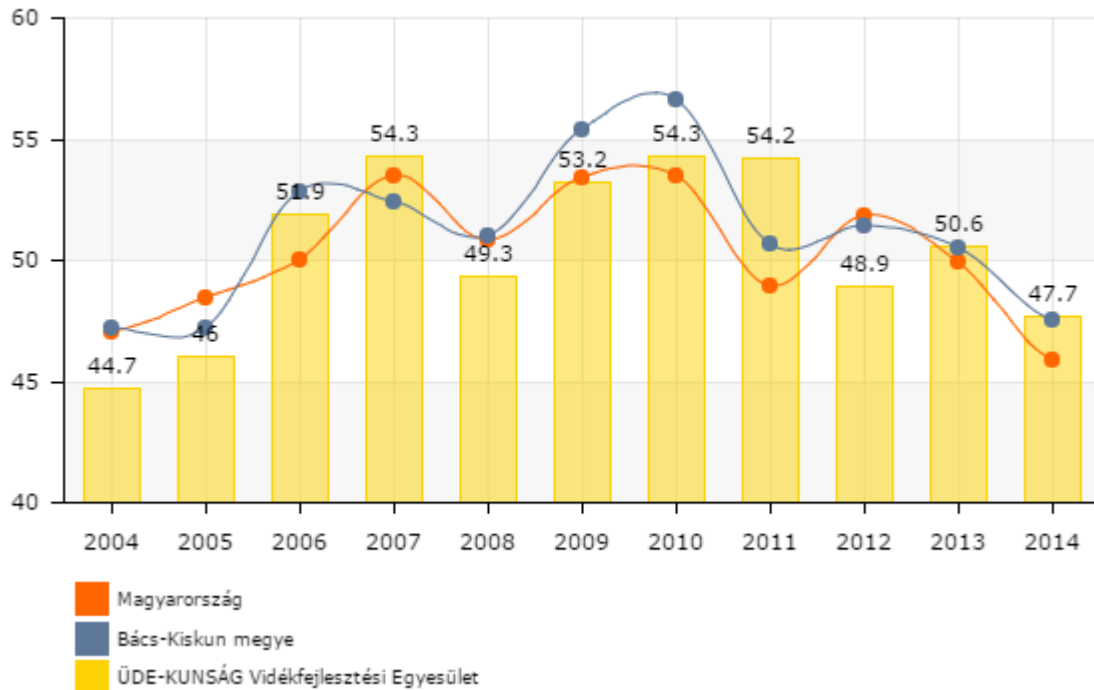

5. számú ábra - Működő egyéni vállalkozók száma (fő)

A térségben a tartós munkanélküliek aránya 2014. évben 47,7 %-os, amely 2013. évhez viszonyítva 2,9%-kal csökkent, azonban így is mind a Bács-Kiskun megyei, mind az országos mértékhez képes nagyobb mértékű. A térségben Tázlaron a legmagasabb ez az arány 68,5 %, Soltvadkerten, Kaskantyún tapasztalható még magas munkanélküliség. A munkanélküliségi mutató Apostag település esetében 23,3%, mely a térség legalacsonyabb releváns mutatószáma. A térségben a nyilvántartott álláskeresői száma 3155 fő.

(c) 2016 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

6. számú ábra - Tartós munkanélküliek aránya (%)

180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek az összes munkanélküli százalékában.

A vállalkozásokat szektoronként vizsgálva megállapítható, hogy a működő vállalkozások száma ezer lakosra lebontva Soltvadkerten a legmagasabb 82,5 db, Akasztón és Solton már csökkenő tendenciát mutat 55 db és Géderlakon van a legkevesebb aktív vállalkozás. A működő vállalkozások száma az ipar-építőiparban Soltvadkerten a legmagasabb 181 db található. Mezőgazdasági ágazatot vizsgálva a vállalkozások száma a legmagasabb Soltvadkerten 39 db, és vannak olyan települések ahol nincs aktív mezőgazdasági vállalkozás Ordas, Újsolt, Drágszél. A két legnagyobb arányú szektor mélyebb vizsgálatok kitűnik, hogy a feldolgozóipar a mezőgazdasági ágazatra épül (borászat, gyümölcsfeldolgozás), a feldolgozóipar pedig kapcsolódik a könnyűiparhoz (csomagolóanyagok, műanyag termékek gyártása). Így a térség nagyon erősen mezőgazdasági termeléstől függ.

A foglalkoztatási viszonyokat a gazdasági környezet alapvetően meghatározza. Ezt tükrözi a foglalkoztatottság szektorok szerinti alakulása is. A mezőgazdaság foglalkoztatási adataiban nem jelenik meg az őstermelői tevékenység, pedig a termelés jelentős hányadát az őstermelők valósítják meg. A térségben a vállalkozások számát és azok foglalkoztatási létszámát vizsgálva megállapítható,

hogy az 1-9 főt foglalkoztató vállalkozások jelentik a döntő többséget, amely megközelítőleg 2500 db. A 10-49 fős vállalkozások száma 155 db, és az 50-249 főt foglalkoztató vállalkozások száma 21db.

A térségben a többi térséghez képest nagyon erős a vállalkozói kedv és erős a versenyszellem, amely a vállalkozásfejlesztést szolgálja. A kapacitások összehangolásának, az együttműködéseknek és az együttgondolkodásnak a hiánya gátolja a hatékonyabb és jövedelmezőbb közös célú fejlesztések megvalósulását. A térségi erőforrások összehangolása nagyobb volumenű vállalkozások létrejöttét segítené, valamint új és magasabb hozzáadott értékű áruk előállításával segítené azok piacra jutását. E cél megvalósítása több ember számára nyújtana foglalkoztatást.

Az Egyesület döntéshozó szerve maximálisan egyetértett azzal a tervezés a forrásallokáció során is, hogy a gazdaságfejlesztés irányultságú projektek ösztönzésére szükség van, hiszen ezek nélkül a térség fejlődése nem lehetséges.

A célkitűzések az intézkedésekkel együtt olyan területekre irányulnak, amelyek a térség helyzetére megoldást jelenthetnek, fejlesztéséhez pedig kitörési lehetőségeket biztosíthatnak. Mindezeket körbefogja a stratégia fő célja és jövőképe a gazdasági, társadalmi és természeti ÜDE-KUNSÁG kialakítása a LEADER Közösség területén.

A gazdasági aktivitást segíti elő a humán erőforrás jelenléte, a térségben számos tervezői névjegyzékben megtalálható tervező, energetikai szakember elérhető, kisebb korszerűsítések elvégzésére alkalmas szakember gárda megtalálható a komplex kivitelezéseket lebonyolító vállalkozásokig. Az alapanyag beszerzés is könnyen kivitelezhető, hiszen több építkezési alapanyagot forgalmazó tüzépp helyezkedik el rendszerint városokban, nagyközségekben.

A projektek megfelelő adminisztratív összeállításához szükséges munkaerővel a község rendelkezik. Továbbá a szükséges humán erőforrást az Egyesület segíteni tudja a projektek előkészítése, kivitelezése, elszámolása, s a fenntartási időszakban felmerült adminisztrációs terhek felmerülése kapcsán.

A pénzügyi erőforrás is könnyen megoldható a tőkeszegény ügyfelek esetében, mivel az illetékességi területen megtalálható az országban működő valamennyi pénzintézet bankfiókja, illetve takarékszövetkezet fiókok.

Továbbá jelentős tudástőke áramlik a Nemzeti Adó- és Vámhivatal megyei kirendeltsége, valamint a megyei iparkamara által a térségbe, hiszen meghatározott napokban az intézmények kihelyezett ügyfélfogadást tartanak a terület több településén, ezzel is segítve a vállalkozásokat a bürokrácia útvesztőiben való eligazodásában.

F., Összegzés

A helyzetfeltárásból megállapítható, hogy a térségben található természeti, kulturális és történelmi értékek nincsenek megfelelően feltérképezve, összehangolva, és bemutatva. Nem áll rendelkezésre egy olyan információs adatbázis, mely megfelelő tájékoztatást ad a térség erőforrásairól. Ezeknek az értékeknek, és a legösszetettebb erőforrásoknak, térségi szintű összehangolása szintén fontos célkitűzése a Községnek, mely gazdasági és turisztika szempontból is segítheti a térség fejlődését. A térségi erőforrások összehangolásával kapcsolatos intézkedésekkel a vállalkozások felismerik az egymás és a térségi szereplők közötti együttműködés jelentőségét, valamint a közös megjelenés és marketing tevékenység szükségességét.

A térség erősségei közé tartozik, hogy nagyon sokféle tevékenységet végző civil szervezet működik a településeken, akik fontos szerepet töltenek be a közösség építésében. A térségben működő civil szervezetek közös problémája, a szerény pénzügyi helyzetük, mely működésüket bizonytalanná teszi. A Község célja, hogy az intézkedésekkel megerősítse a civil társadalmat, javítsa társadalmi aktivitásukat, szerepüket, tevékenységüket. A társadalom és a közösségek erősítésében fontos szerepet játszanak a rendezvények. A térségben évente több rendezvényt, fesztivált, kiállítást tartanak, melyek megtartásához nem minden esetben állnak rendelkezésre korszerű eszközök, valamint a helyszínek is felújításra szorulnak. Az intézkedések segítik olyan eszközök beszerzését mely, a fejlődésüket segíti. Ösztönözni kívánja a térség történelmét, hagyományát, kultúráját bemutató, táborok tartását, mellyel erősödik a térségi szereplők és a különböző társadalmi közösségek partnersége, ami jelentősen meghatározza és javítja a térség közhangulatát.

A fenti célkitűzések, kitörési pontok megfogalmazásakor a kistérségi komplex fejlesztési programok nyújtottak segítséget a stratégia megalkotásakor. E terveknek köszönhetően a LEADER program elkészítésénél, már jól érzékelhetőek voltak a fejlesztésre és erősítésre váró gazdasági, társadalmi területek.

A helyzetelemzés alapján elsődleges célkitűzésként a helyi gazdaság fejlesztése került megjelölésre, mivel az elmúlt években folyamatosan nő a munkanélküliség aránya, valamint a fiatalok elvándorlása. A gazdasági válság következtében sok vállalkozásnak a foglalkoztatás megtartása, valamint versenyképesség fenntartása is problémát okozott. A térség erősen függ a mezőgazdasági ágazattól, mely jövedelmezősége folyamatosan csökken, ami veszélyeztetheti a megélhetést. A mezőgazdaság jövedelmezőségének fenntartásához szükség lehet a gazdálkodási szemlélet változtatására (pl. zöld gazdaság), melyhez megfelelő színvonalú képzéseket, ismeretterjesztő előadásokat kell tartani.

A helyi gazdaság fejlesztése terén a Község célja, hogy javítsa a térség fenntartható fejlődését, a népességmegtartó erejét, a lakosság megélhetési és jövedelemszerző lehetőségeit. A megfogalmazott intézkedésekkel ösztönözni kívánja a helyi termékek magasabb szintű feldolgozását és piacra jutását biztosító fejlesztéseket, amely segíti a jövedelemforrások kiegészítését. Hangsúlyt kíván fektetni a termékek népszerűsítésére, valamint a minőségorientált új gazdasági beruházások megvalósítására a munkahelyteremtés érdekében. Segíteni kívánja a meglévő vállalkozások - kiemelten az egyéni- és mikro vállalkozások - fejlesztését is a versenyképesség növelése érdekében. Az intézkedések új munka és jövedelemszerzési lehetőségeket teremtenek, mely javítja a munkanélküliségi adatokat, valamint hozzájárul a fiatalok helyben tartásához és a hátrányos helyzetűek esélyteremtéséhez. A helyi vállalkozások kis értékű eszközbeszerzése, valamint a mikrovállalkozások marketing tevékenységének segítése növeli a vállalkozók versenyképességét és jövedelmezőségét. Az intézkedések ösztönzik a helyi termékek feldolgozását, értékesítését a mezőgazdasági szektor erősítése érdekében.

A HACS által érintett járások közül a 290/2014. Kormány rendelet szerint fejlesztendő járásnak minősül a Kunszentmiklósi járás, melyből a HACS illetékességi területéhez Apostag, Dunaegyháza és Dunavecse tartozik. A fejlesztendő járáshoz tartozó településeket társadalmi szempontból megvizsgálva az alábbi mutatókat láthatjuk, az állandó népességen belül a 60- x évesek aránya Apostagon 22,3 %, Dunaegyházán 25,4 % és Dunavecscén 23,4 %. Az öregségi mutatókat nézve

Apostag 1,5, Dunaegyháza 2, Dunavecse 1,5, az elvándorlási statisztikát megnézve megállapítható, hogy Dunaegyháza településen nagyon magas számban -34,6 (ezrelék) döntenek az elvándorlás mellett, így az előregedés és az elvándorlás problémájának megoldása kiemelt feladatot igényel az érintett településeken.

A helyzetfeltárás tematikus alpontjaiban megnevezett helyi termékek (szőlő, bor, piros paprika, meggy, bodza) feldolgozása a térségben növekvő tendenciát mutat, kínálat mutatkozik a helyben megtermelt, s feldolgozott termékek iránt. Az illetékességi területen vannak olyan természetes személyek, gazdálkodó szervezetek, egyéni vagy családi gazdálkodók, őstermelők, akik az általuk készített helyi termék jóvoltából rendelkeznek a Kiskunsági Nemzeti Parki Termék végjeggyel. Ezen gazdálkodók tevékenységüket természetvédelmi oltalom alatt álló területen (nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület, Natura 2000 terület), környezetkímélő módon, a helyi hagyományokra és sajátosságokra építve, a térség munkaerő kínálatára alapozva végzik. A pályázó termékkel szemben elvárás, hogy alapvetően helyi, a térségre jellemző alapanyagból készüljön. A terméknek vagy szolgáltatásnak minőségével és megjelenésével tükröznie kell a térség természeti, táji és kulturális sajátosságait, emellett meg kell felelnie a hazai és európai uniós normáknak, szabályoknak is. Az igen sokszínű termékfelhozatal további feldolgozása érdekében szükséges ezen ügyfélkör támogatása.

Szintén belső adottságként szükséges definiálni a természeti adottságokra épülő turisztikai szolgáltatásokat. Ilyen természeti adottságok a Kiskunsági Nemzeti Parkhoz tartozó Kolon-tó teljes területe, a Kiskőrösi turjános, Dunapataji-szigetek és hullámtéri erdők, Homokmégyi Örjegi legelő a pihenést és a kikapcsolódást, a turizmus lehetőségeit kínálják. További erőforrás a termál- és gyógyvíz, amely mellett jelentős számban találhatóak mesterséges horgásztavak, természetes vízfelületek, és az ezekhez kapcsolódó üdülési lehetőségek, gasztronómiai különlegességek, valamint turisztikai szolgáltatások). A térség történelmi és szellemi értékei az Árpádkori Csonka-torony, Szent Imre legendájának helyi vonatkozásai, a Petőfi kultusz, amelyek az idegenforgalom alappilléreit adják. Az illetékességi területen kettő kiemelkedően fontos érzékeny természetvédelmi terület található a Dunavölgyi sík,- és a Tisza homokhátsági vízgyűjtője. A hagyományőrzés, a vendégszeretet a térség minden településén erős, amely színes, és látványos programok hordozója.

A HACS területén a 2000 fő lélekszámú településeken igen rossz a közösségi terek infrastrukturális állapota, sok esetben nem áll rendelkezésre a helyi rendezvények megtartására alkalmas színpad, filagória. S további problémát jelent a tárgyi eszközök hiánya is, nem rendelkeznek sátorral, padokkal, asztalokkal, hangosításra alkalmas technikai berendezéssel. Ezt a problémát pedig a helyi civil szervezetekkel együttműködve sem tudják megoldani a települési önkormányzatok, mivel esetükben is hasonlóan kedvezőtlen állapotokról lehet tudni.

Az 1990-es években kialakult negatív média hírek kaptak szárnyra, miszerint három városi rangú településen kimagasló a borhamisítás működik, s e három város földrajzi elhelyezkedéséből alakult ki az igen rossz háttér információval bír „Aranyháromszög” jelzős szerkezetű megnevezés. Hosszú évtizedek munkájával azonban napjainkra sikerült bebizonyítani országos jelentőségű borversenyeken is, hogy térségünkben nem csupán pancsolt borok fogyaszthatók, azonban a térség nedűinek szükséges a további támogatás, marketing.

4.2 A 2007-2013-as HVS megvalósulásának összegző értékelése, következtetések

A HACS kialakítását a LEADER elvek szerint az Egyesület jogelődje az ÜDE-KUNSAĞ Vidékfejlesztési Nonprofit Kft. végezte, majd 2012. évtől az Egyesület is ezen LEADER elvek mellett kötelezte el

működését, melyek már az elmúlt években bebizonyították, hogy megfelelő stratégiát lehet kialakítani ezen elvekből, melyek mindegyike a térség fenntartható fejlődését hivatott szolgálni.

Az Egyesület működése során is a szerveződés földrajzilag összefüggő, megfelelő méretű területen ment végbe, így ennek köszönhetően koherens térségként tudott működni.

A HVS felülvizsgálata során az Egyesület minden szférát bevont a minél szélesebb tapasztaltszerzés, tudástranszfer érdekében. Hálózatosodás kezdettől fogva jelen volt, azonban az utóbbi években HACCS által megvalósult rendezvények által jelentősen megnövekedett szakmai partnereink száma. Határozottan kijelenthetjük, hogy a HACCS által megszervezett agrárexpok sikere elmaradt volna a LEADER nélkül.

Az együtt gondolkodás elvét, együttműködés tényét még nem teljesen sikerült elfogadtatni, megértetni a potenciális ügyfelekkel, hiszen sokuknak nehezen megy, hogy egymásra támaszkodva jussanak előre, hiányzik a bizalom.

Minden segítséget megadunk, hogy az egyes ügyfelek csoportosan, mindenki a saját erőforrására koncentrálnak összhangban hozzanak létre egy nagyobb attrakciót. Ezen a téren van még hova fejlődni.

A LEADER elvek mindegyikének együttesen szükséges érvényesülni a HVS megvalósítása során, hiszen ezek az elvek képezik a LEADER egyesület motorját.

Az Egyesület fórumok, workshopok, kerekasztal beszélgetések alkalmával igyekezett minél több partnert bevonni a HVS felülvizgálatába, végrehajtásába. Ezt tükrözik az évek során megtartott fórumok, média megjelenések, személyes találkozók száma.

Kiemelt figyelmet fordítottunk arra, hogy a térségünkben koherens, egymást segítő fejlesztések valósuljanak meg, s azok a helyi igényekre, adottságokra épüljenek, azok továbbfejlesztését eredményezzék. Továbbá az adott fejlesztés tárgya ne csupán egy szférára tegyen pozitív hatást, hanem az más szférákban is kifejtse pozitív hatását (tovagyűrűző multiplikatív hatás).

A szférák közötti egyensúlyt, arányosságot elengedhetetlen volt folyamatosan figyelemmel kísérni, hiszen mindamellett, hogy segítettük, s támogattuk a civil és közszférát, központi szerepet érdemelt az üzleti szféra, hiszen a térség gazdasági fejlődése e szféra kezében van, s határozottan támogattuk azon fejlesztéseket, melyek munkahelyteremtéssel jártak.

A hálózatosodás, kapcsolatépítés jelentős szerepet kapott az Egyesület életében, hiszen számos helyi termék bemutatására, piacra jutását elősegítő rendezvényt megvalósított a HACCS (agrárexpok, gasztró udvar), melyek során helyi partnereink is eredményes kapcsolatokat tudtak kialakítani.

Az Egyesület által átvételre került HVS felülvizgálatára 2013. évben került sor az újonnan megnyitásra váró LEADER jogcím előtt.

Az Egyesület a szükséges adatokkal, információkkal frissítette a dokumentumot, fűszerezte aktualitásokkal, azonban annak vázlatán nem változtatott.

A felülvizsgálat hatására 9 intézkedési terv kidolgozása valósult meg, melyekre lehetőség adódott támogatási kérelmeket benyújtani. Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Helyi Vidékfejlesztési Stratégiák LEADER fejezetének végrehajtásához 2013-ban nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló 35/2013. (V. 22.) VM rendelet alapján 2013. június 17. és 2013. szeptember 25. között benyújtott pályázatok közül 43 darab projekt részesült támogatásban. A támogatásban részesült fejlesztések közül 14 darab kérelem volt szolgáltatásfejlesztés irányultságú projekt, míg a fennmaradt 29 darab támogatási kérelem volt gazdaságfejlesztés irányultságú fejlesztés.

A meghirdetett 9 darab intézkedési tervre összesen 57 darab támogatási kérelem érkezett be elektronikus úton, melyekből az adminisztratív, formai ellenőrzés során 14 kérelem morzsolódott le, került elutasításra.

A nyertes ügyfelek legnagyobb része az üzleti szférából került ki, hiszen a 43 darab nyertes támogatási kérelemből, ügyfélből 30 ügyfél mikrovállalkozásnak minősült, 7 ügyfél tartozott az civil szférához (egyesület, alapítvány, közalapítvány), továbbá 5 ügyfél minősült önkormányzatnak. Az Egyesület megállapította, hogy nagy sikerű volt az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap IV. tengelye, a LEADER jogcím, hiszen az egy alkalommal megnyitott jogcím esetében 43 darab nyertes projekt került megvalósításra több mint 405 millió forint forrás lekötésével. E jogcím kedveltségéhez hozzájárult az is, hogy az igényelhető támogatási összeg mértéke alacsony volt, így kisebb mikrovállalkozások is végrehajthattak kísértékű eszközbeszerzéseket, csekély összegű építési vagy felújítási munkálatokat hajthattak végre.

A gazdaságfejlesztés irányultságú projektek esetében olyan építési beruházások is megvalósultak, melyek keretében megújuló energiát hasznosító berendezések is kiépítésre kerültek a környezet- és energiahatékonyság jegyében. E fejlesztéseknek szemléletformáló hatása is van.

Növekvő foglalkoztatottsági mutatókat is vállalkozó szféra produkált, hiszen a korábbiakban leírtak szerint, a támogatási kérelmek (EMVA III. tengely) nyilatkozatai szerint 15 fő került a fejlesztések hatására foglalkoztatásra.

A szolgáltatásfejlesztés orientált projektek esetében színvonalas közösségi terek kerültek kialakításra, hagyományőrző és készségfejlesztő táborok, rendezvények kerültek megvalósításra a helyi identitás tudat erősítése fényében.

Továbbá nonprofit szervezetek (közbiztonságot javító sport és kulturális tevékenységű szervezetek) által megvalósult korszerűsítések kerültek támogatásra, melyek szintén az élhetőbb településkörnyezet javítását szolgálták, továbbá ezen szervezetek tárgyi eszközbeszerzések által javíthatták elavult eszközparkjukat.

Összegzésül az ÜDE-KUNSÁG Vidékfejlesztési Egyesület pozitívan értékeli az elmúlt időszakot 2012. évtől, hiszen jelentős, több mint 1 milliárd 200 millió forint mérték forrás került lekötésre az illetékességi terület fenntartható fejlődését szolgáló fejlesztésekre, projektekre, így a térség vidékfejlesztési motorjává vált.

Az elmúlt fejlesztési ciklus irányelveiből kiindulva, s a térség részletes helyzetelemzéséből, továbbá a beérkezett projektötlet adatlapokban megfogalmazottak szerint a 2007-2013-as fejlesztési ciklushoz képest a Helyi Fejlesztési Stratégia főbb célkitűzései nem változtak. Mivel térségünkben a mezőgazdaság a legjelentősebb húzóágazat, így a helyi termékek előállításával foglalkozó gazdálkodók támogatása a továbbiakban is elengedhetetlen. A nem mezőgazdasági tevékenységet végző gazdasági társaságok támogatása is folytatódik, hiszen a GINOP által megkövetelt feltételeknek, kötelezettségeknek a kisebb vállalkozások nem tudnak megfelelni, továbbá tapasztalataink szerint a projektek összköltsége nem haladja meg a GINOP-ban meghatározott minimum megítélt támogatási összeget.

A szolgáltatásfejlesztés irányultságú projektek esetében az elmúlt évek fő irányelveit, célkitűzéseit folytatni kívánja az Egyesület, s a színvonalas közösségi terek kialakítását, kulturális rendezvények, hagyományőrző és készségfejlesztő táborok megvalósítását és civil szervezetek eszközbeszerzését támogatni kívánja.

Az elmúlt időszak Helyi Vidékfejlesztési Stratégiájában kiemelt szerepet kapott a falusi és egyéb turisztikai szolgáltatások fejlesztése. Támogatható tevékenységnek minősült szálláshelyek kialakítása, szolgáltatásfejlesztés, eszközbeszerzés. Turizmusfejlesztés tárgyú beruházások, fejlesztések az elmúlt időszakban az Egyesület ügyintézésének keretében 2012. évtől kezdődően kettő alkalommal EMVA III. tengelyéhez tartozó Turisztikai tevékenysége ösztönzése jogcím keretében is megvalósult, továbbá lehetőség volt a LEADER jogcím szerint is egy alkalommal benyújtani turizmusfejlesztés célú támogatási kérelmeket. Tehát az elmúlt 4 évben összesen három alkalommal adódott lehetőség ilyen

célú beruházások megvalósítására, így az Egyesület nem tervezi a 2014-2020-as időszakban a turizmusfejlesztést célkitűzésként megjelölni a HFS-ben.

A fenti döntésében megerősítette a jóval csekélyebb összegű indikatív fejlesztési forrás is, hiszen a rendelkezésre álló 553 millió forintból „LEADER-szerű” minőségi turizmusfejlesztés kivitelezhetetlen. Továbbá a kevesebb fejlesztési forráshoz igazodva, valamint a LEADER program legfontosabb alapelveiből kiindulva az Egyesület a kisebb volumenű fejlesztéseket, beruházásokat részesíti előnyben, így az igényelhető maximális támogatási összeg csökkentésre került, s költséghatékony fejlesztések által kívánja elérni a térség fenntartható fejlődését.

4.3 A HFS-t érintő tervezési előzmények, programok, szolgáltatások

Az ÜDE-KUNSÁG Vidékfejlesztési Egyesület különös figyelmet szentelt a Helyi Fejlesztési Stratégia készítése során a 2014-2020 közötti fejlesztési időszakban hatályos operatív programok áttekintésére.

A Helyi Fejlesztési Stratégia cselekvési terve hozzájárul más operatív programok megvalósításához, a kiírásra kerülő intézkedések hatással lehetnek az ügyfelek további pályázataira.

A HFS elkészítése során kiemelt figyelemmel kerültek áttekintésre az alábbi operatív programok:

- Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (EFOP),
- Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP),
- Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program (IKOP,)
- Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP),
- Közigazgatás- és közszolgáltatás-fejlesztési Operatív Program (KÖFOP),
- Magyar Halgazdálkodási Operatív Program (MAHOP),
- Rászoruló Személyeket Támogató Operatív Program (RSZTOP),
- Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP),
- Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program (VEKOP,)
- Vidékfejlesztési Program (VP).

A helyi fejlesztési stratégia tartalmának kialakításakor az alábbi megyei, járási, települési szintű dokumentumok tartalmát vettük figyelembe:

- Bács-Kiskun Megyei Integrált Területi Program,
- Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Konceptió.

A Helyi Fejlesztési Stratégia szempontjából a legjelentősebb program a Vidékfejlesztési Program. Az alábbiakban néhány prioritás vonatkozásában kifejtésre kerülnek a kapcsolódási pontok.

Erdőgazdálkodás

Egyértelműen kijelenthető, hogy a meglévő természeti kincsek erősségként funkcionálnak, azok kitérési pontot jelenthetnek. Ezen értékek jelentős része kihasználatlan, melynek oka lehet a forráshiány. Az intézkedés keretében települési önkormányzatok és erdőgazdálkodók részére válik elérhetővé az "Erdei ökoszisztémák térítésmentes közjóléti funkcióinak fejlesztése" (8.5.2.) intézkedés, mely keretében a túraútvonalakhoz tartozó erdei pihenőhelyek kialakítására, korszerűsítésére nyújthatják be támogatási igényüket. LEADER intézkedés által a nem erdőgazdasági területeken lévő természeti értékek, látnivalók kialakításra, fejlesztésre van mód.

Vidéki térségek fejlesztése

A helyi gazdaságfejlesztés és a helyi infrastruktúra- és szolgáltatásfejlesztés tekintetében az alábbi intézkedések vonatkozásában fontos a projektek megvalósításának ösztönzése, amelyek fő pillérek lehetnek a HFS LEADER intézkedéseihöz:

- Mezőgazdasági kisüzemek fejlesztése (6.3.1.),
- Nem mezőgazdasági tevékenységek elindítása (6.2.1.),
- Nem mezőgazdasági tevékenységek fejlesztése (6.4.1.),

- Kis gazdasági szereplők együttműködései (16.3.1.),
- Kisméretű infrastruktúrák fejlesztése a vidéki térségekben (7.2.1.),
- Alapvető szolgáltatások fejlesztése a vidéki térségeken (7.4.1.).

A fentiekben megnevezett intézkedések mindegyikéhez a HFS hozzásegíti a térségi szereplőket, hálózatosodásra ösztönzi.

Mezőgazdasági termelés és élelmiszer feldolgozás

A HFS vonatkozásában a "Mezőgazdasági termékek feldolgozásának fejlesztése" (4.2.1.) intézkedés jelent releváns kapcsolódási pontokat.

Az Egyesület meglévő kapcsolatrendszerével támogatni képes helyi szereplőit, kulcsfontosságú szereplőként tudja segíteni a gazdákat az elindulásban.

Rövid ellátási lánc

Az Egyesület hálózatszervező tevékenységével képes összekovácsolni, egységbe fogni, hálózatosodásra sarkalni a térség aktív szereplőit, továbbá támogatni tudja a kisebb termelőket a fejlődés érdekében.

Az alábbi operatív programokhoz és intézkedések esetében is fellelhetőek kapcsolódási pontok:

Gazdaságfejlesztési és Innováció Operatív Program (GINOP):

- 1.2.1. Mikro-, kis- és középvállalkozások termelési kapacitásainak bővítése,
- 1.2.2. Mikro-, kis- és középvállalkozások kapacitásbővítő beruházásainak támogatása,
- 1.3.1. Mikro-, kis- és középvállalkozások piaci megjelenésének támogatása,
- 4.1.2. Épületenergetikai fejlesztések megújuló energiaforrás hasznosítással kombinálva.

A GINOP jelentős hangsúly fektet az országos hatókörű turisztikai attrakciók kialakítására, fejlesztésére, az exportképes termelésre, a feldolgozóiparra. Azonban a GINOP-ban az igen nagyszámú jogosultsági feltételek miatt kicsi a potenciális ügyfélkör, továbbá sok esetben a kisebb vállalkozók nem képesek a GINOP által diktált követelményrendszert teljesíteni, valamint a megítélhető minimum támogatási összeg is néhány esetben magasnak minősül.

Az Egyesület cselekvési tervében visszaköszönnek olyan intézkedése, melyek kifejezetten kis termelőknek, vállalkozásoknak kerültek meghatározásra.

Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (EFOP):

- 1.2.2. Ifjúsági Programok Támogatása,
- 3.3.1. Tanoda programok támogatása,
- 1.7 Az egymást erősítő, elmaradottságot konzerváló területi folyamatok megtörése.

Az egységes haza operatív programokat kiegészítve kiemelt hangsúlyt fektetett az Egyesület az ifjúsági élet felpezsdítésére, hagyományok átadására, továbbá a mélyszegénységben élő hátrányos helyzetűek felzárkóztatására.

Továbbá rendkívüli figyelemmel kerültek meghatározásra azon intézkedések, melyek vonatkozásában a Bács-Kiskun Megyei Integrált Területi Programmal és a Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Koncepcióval fedezhetőek fel kapcsolódási pontok.

A Bács-Kiskun Megyei Integrált Területi Program (ITP) célkitűzései:

- ITP-1. Helyi gazdasági és közlekedési infrastruktúra fejlesztése
- ITP-2. Kulturális és természeti értékek turisztikai hasznosítása
- ITP-3. Vállalkozásoknak és lakosságnak vonzó települési környezet kialakítása
- ITP-4. Települési közszolgáltatások fejlesztése
- ITP-5. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés
- ITP-6. Leromlott városi területek rehabilitációja
- ITP-7. Bács-Kiskun 2020 megyei foglalkoztatási paktum létrehozása és működtetése
- ITP-8. Helyi identitás és kohézió erősítése

A Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Konceptió prioritásai:

1. prioritás: Gazdaság- és foglalkoztatás élénkítés
2. prioritás: A vidék fenntartható fejlesztése
3. prioritás: A megyeszékhely integrált fejlesztése
4. prioritás: Környezetgazdálkodás és klímaváltozáshoz való alkalmazkodás
5. prioritás: Komplex megyei gazdaságfejlesztési menedzsment és marketing tevékenység megszervezése
6. prioritás: Közösségek önszervező, öngondoskodó és együttműködési készségeinek kibontakoztatása
7. prioritás: Térségi elérhetőség és mobilitás

A TOP intézkedései között leginkább városi jogállású települések részére találhatóak intézkedések. Az intézkedésekhez maximálisan illeszkedve az Egyesület megoldást kínál a kisebb települések infrastrukturális fejlesztéséhez, közösségi terek kialakításához, a helyi értékekre épülő turizmusfejlesztéshez, szociális alapszolgáltatások kialakításához.

Kalocsa és Kiskőrös városa szem előtt tartva a Bács-Kiskun Megyei Integrált Területi Programot, alkotta meg a helyi problémákat felmérve és azokhoz illeszkedve a város saját Integrált Településfejlesztési Stratégiáját.

Kiskőrös város Integrált Településfejlesztési Stratégiájában 3 tematikus célkitűzést került meghatározásra az alábbiak szerint:

- T1: A környezeti szempontból fenntartható városi infrastruktúra kialakítása Kiskőrösön
- T2: A humán szolgáltatások fejlesztése, a társadalmi integráció erősítése a lakosság életminőségének javítása érdekében
- T3: A helyi értékekre épített gazdaságfejlesztés Kiskőrösön

Kalocsa város Integrált Településfejlesztési Stratégiája 7 tematikus célkitűzést nevesít az alábbiak szerint:

- T1. Térségi és térségekzi elérhetőség javítása
- T2. Foglalkoztatás bővítésének elősegítése
- T3. Integrált turisztikai termékfejlesztés
- T4. A város közösségi átjárhatóságának javítása
- T5. Közösségi élet fejlesztése
- T6. Intézményi környezet fejlesztése
- T7. Lakókörnyezet fejlesztése

A magyar piacgazdaság fejlődésének előmozdítása, a megkülönböztetésre alkalmas árujelzők használatán alapuló verseny feltételeinek javítása, a fogyasztók tájékozódásának elősegítése érdekében az Országgyűlés megalkotta a védjegyeket. A térségben a feldolgozás növekvő tendenciát mutat, igény mutatkozik a helyben megtermelt, s feldolgozott termékek iránt, így a védjegyekkel ellátott termékek vagy szolgáltatások minőségével és megjelenésével tükröznie kell a térség természeti, táji és kulturális sajátosságait, emellett meg kell felelnie a hazai és európai uniós normáknak, szabályoknak is. Az illetékességi területen már vannak, bár kevés számban olyan gazdálkodók, őstermelők, akik az általuk készített helyi termék jóvoltából rendelkeznek a Kiskunsági Nemzeti Park Termék védjeggyel. Szeretnénk, ha minél több gazda gondolná úgy, hogy fontos a védjegy megléte és ennek ösztönzése ként, HFS tervezése során kiemelt feladatnak tartotta a HACS, hogy valamilyen formában a cselekvési tervben megjelenjen a helyi termék feldolgozásának ösztönzése. A támogatások révén emelkedhet az előállított termékek minősége, megjelenése, ami alkalmazkodhat a védjegyre pályázó termékkel szembeni elvárásoknak.

4.4 SWOT

<p>Erősségek</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ mezőgazdaság, mint húzóágazat, ▪ kitűnő mezőgazdasági hasznosításra megfelelő területek, ▪ meglévő ambiciózus, elismert szakemberek, tudástranszfer, helyi humán kapacitás, ▪ helyi termékek sokszínűsége, ▪ kedvező természeti adottságok, ▪ többféle turisztikai szolgáltatás, kiemelkedő turisztikai adottságok, ▪ térségben jelentős a hagyományőrzés, ▪ gazdag kulturális és történelmi örökség, ▪ sokszínű kulturális örökség érték, ▪ számos civil szervezet, ▪ ipari park, ▪ egyedülálló gyógy- és termálvíz, ▪ nemzetközi kapcsolatrendszer, ▪ meglévő hálózatok, kapcsolati tőke, ▪ megfelelő kommunikáció. 	<p>Gyengeségek</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ térség termékeinek és megítélésének negatív propagandája (Arany Háromszög), ▪ együttműködés hiánya a termékek piacra jutása és értékesítése terén, ▪ vállalkozások nem fordítanak kellő hangsúlyt a marketing tevékenységükre, ▪ helyi termékek térségi szintű feldolgozásának összehangolása hiányzik, ▪ alacsony szintű a termékfeldolgozás, ▪ turisztikai erőforrások kihasználatlansága, ▪ együttműködésre hajlamos szereplők hiánya, ▪ korszerű rendezvényhelyszínek, kulturális színterek hiánya, ▪ a központok állapota és a környezet ápoltsága nem kielégítő, ▪ a társadalmi és civil szervezetek működésének bizonytalansága, eszközállományuk elavultsága, ▪ esélyegyenlőség hiánya.
<p>Lehetőségek</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ pályázati lehetőségekkel nő a vállalkozói kedv és a foglalkoztatás, ▪ helyi termékek iránti kereslet nő, ▪ helyi identitástudat erősödése, ▪ fenntartható fejlődés elveinek terjedése, ▪ mezőgazdaságban új termelési irányok (bio-, ökotermelés) propagálása, ▪ megújuló erőforrások hasznosításának elterjesztése. 	<p>Veszélyek</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ bonyolult pályázati rendszer miatt csökken a pályázói aktivitás, ▪ forráshiány következtében a már meglévő értékek értékcsökkenése, ▪ klímaváltozás kedvezőtlen hatása, ▪ infrastruktúra fejlesztések elmaradása, ▪ mezőgazdaság jövedelmezősége tovább csökken, ▪ tőkeshiány gazdaság, ▪ legtöbb operatív program nem kínál megfelelő pályázati lehetőséget a kisebb fejlesztéseket végrehajtani

	szándékozó ügyfelek részére, <ul style="list-style-type: none"> ▪ társadalmi lemorzsolódás fokozódása ▪ fiatalok elvándorlása folytatódik, társadalom elöregedése fokozódik, ▪ tovább csökken a lakosság szám, ▪ gazdasági válság utóhatásai.
--	---

A fenti táblában megnevezett erősségink szerinti lehetőségeink maximális kiaknázása lehetséges. A térség elismert szakemberei, humán kapacitása, információ-áramlás megfelelő, továbbá jelentős tudástőke áramlik a Nemzeti Adó- és Vámhivatal megyei kirendeltsége, valamint a megyei iparkamara által a térségbe, hiszen meghatározott napokban az intézmények kihelyezett ügyfélfogadást tartanak a terület több településén, ezzel is segítve a vállalkozásokat a bürokrácia útvesztőiben való eligazodásában. Ezen erősségeink hozzájárulnak a pályázói kedv további erősödéséhez. A mezőgazdasági szaktanácsadók, szakképzett agrárkamari tanácsadók a mezőgazdasági tevékenységet végzőket folyamatosan ellátják információkkal, ösztönözve az új termelési irányok bevezetésére.

Az egyéb operatív programok által széles körben elterjedt a megújuló erőforrások alkalmazása, melynek közösségi szemléletformáló hatása érezhető, egyre többen érdeklődnek azon konstrukciók után, ahol e módon energiahatékonyságot lehet elérni.

Mezőgazdaság igen erős jelenléte köszönhető a meglévő kitűnő mezőgazdasági termelésre alkalmas földterületnek, így a meglévő helyi termékek széles palettája a minőségi fejlődésnek köszönhetően biztosítottá válik a piacon, biztos kereslet mutatkozik iránta.

Az alacsony szintű termékfeldolgozás fejlesztése a térség egyik kitörési pontja lehet (pl.: a továbbiakban védjegy használat kialakítása), mivel kereslet van a minőségi helyi termékek iránt.

A bonyolult pályázati rendszer kiküszöbölése, s a pályázat hajlandóság csökkenése a helyi/térségi szakemberek együttműködésével megoldhatóvá válhat. A térség elöregedésének, a fiatalok elvándorlásának mértékét a helyi identitástudat erősödésével stabilizálni, csökkenteni lehet, melyhez a tőkeszegény vállalkozások innovatív fejlesztéseinek támogatása szintén hozzájárulhat munkahelyek létrehozásával.

4.5 Fejlesztési szükségletek azonosítása

A SWOT elemzés eredményeire rávilágít néhány megoldandó problémára, ezeket kezelni kell, erre építve született meg a HACS cselekvési terve, hogy a források kiosztás minél hatékonyabban legyen felhasználva.

Jelentős problémát jelent a térségben a vállalkozások marketingre illetve piacra juttatásra fordított figyelme, ennek ösztönzése képen az intézkedési terv 1. és 2. pontjánál támogatásban részesül a marketingtevékenység és a piacra juttatás.

Az elmaradó együttműködések ösztönzésére szeretnénk rávezetni a vállalkozókat, önkormányzatokat, hogy a tervezett fejlesztések esetében együttműködések keretében valósítsák meg a fejlesztéseket, így a helyi partnerekkel történő együttműködés elengedhetetlen részét képezi a fejlesztés megvalósítása során. Az alábbi kritériumot az 1., 2., és a 3. intézkedés tartalmazza.

A HACS illetékességi területéhez tartozó települések infrastrukturális állapota elavult, települések vizuális élményfaktorát meghatározó terek, épületek alulmaradnak a fejlett települések közösségi tereitől, helyszíneitől. A megfelelő infrastrukturális állapotok megteremtése által a demográfiai

komplex mutatókban minőségi javulás várható, az életkörülmények minősége pozitív irányba ívelhet. Ezen fejlesztéseknek lehetőséget adva a 3. intézkedésben beépítésre került.

A társadalmi és civil szervezetek működésének bizonytalansága, eszközállományuk elavultsága is problémaként merült fel, ennek javítása kép került sor megalkotásra az 5. intézkedési terv, ahol a támogatás vehető igénybe nonprofit szervezetek tevékenységéhez szükséges eszközök beszerzésére, amelyek hozzájárulnak a közbiztonságot javító, kulturális, illetve sport tevékenységet végző szervezetek tevékenységének hatékonyabb elvégzéséhez.

A hátrányos helyzetűek esélyegyenlőségét elősegítő programok ösztönzése is kezelendő problémaként merül fel, ennek kezelésére lett kialakítva a 6. intézkedési terület, azonban forrás az intézkedéshez az EFOP 1.7 „Az egymást erősítő, elmaradottságot konzerváló területi folyamatok megtörése” intézkedéshez nyújt támogatást.

A HFS tervezés során mindvégig célként motiválta az Egyesületet egy olyan stratégia megalkotása, s jövőbeni megvalósítása, mely a rendelkezésre álló csekély összegű indikatív fejlesztési forrást a leghatékonyabban és legeredményesebben kívánja felhasználni, mind gazdaságfejlesztés, mind szolgáltatásfejlesztés területén.

A fentiek, illetve a tervezés folyamán tapasztaltak szerint az alábbi szükségletekre kíván rávilágítani a HFS a LEADER program 2014-2020 közötti megvalósítása folyamán:

több operatív program ösztönzi az ügyfeleket az integrációra, mely sok esetben falakba ütközik, hiszen nehéz kialakítani egy olyan összekapcsolódást, együttműködést, mely hosszú távon tud megfelelően működni. Ennek legjelentősebb indoka a magasabb árak, illetve a vásárlóerő gyengesége, mely visszavezethető az ipari termeléstől való elmaradó termelékenységre. Egyértelműen kijelenthető, hogy a kisebb településeken kisebb a vásárlói hajlandóság a minőségi, sok esetben drágább termékek iránt. Szükséges a kistermelők támogatása, hogy termékeiket költséghatékonyabban tudják piacra juttatni minőségi hanyatlás nélkül, továbbá egységbe szervezni, integrálni az azonos tevékenységben dolgozókat. Ki kell alakítani olyan platformokat, melyek által hatékonyabban tudják kínálni termékeiket, s a kereslet találkozik a kínálattal. Ezzel együtt szükséges erősíteni a helyi termékek iránti elköteleződést, s előtérbe helyezni a helyi termék vásárlásával járó pozitívumokat.

A helyben meglévő természeti attrakciók felkarolása, kiemelése elengedhetetlen, hiszen a rég feledésbe merült értékek nem veszhetnek el. Szükséges erősíteni a helyi identitást, hovatartozást is, mely a hagyományok ápolásával észrevehetően belénk ivódhat. Ki kell alakítani olyan turisztikai attrakciókat, melyek a helyi értékek megőrzésére, ápolására irányulnak, javítani szükséges egy-egy látványosság látogatottságát, kihasználtságát.

Az elmúlt években szomorúan tapasztaltuk, hogy egy-egy település esetében alulmarad vagy teljes egészében elmarad a társadalmi aktivitás. Bár az önszerveződésre jelentős igények mutatkoznak, az önös érdekek legyőzik azt sok esetben. Az alacsony mértékű önszerveződést indokolja az összefogást serkentő „húzó” emberek hiánya, valamint olyan közösségi terek hiánya, mely állandó helyszínül szolgálhatna az egyeztetéseknek.

Továbbá itt szükséges szót emelni a társadalmi kirekesztettség, tartós szegénységben élők, mely probléma, helyzet igen széles körű társadalmi összefogást, együtt gondolkodást igényel. Megoldást jelenthet az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program szerint kiírásra kerülő pályázati lehetőség, azonban egyéb megoldási lehetőségek figyelembevételét is célszerű megfontolni, mint például a LEADER programban rejlő lehetőségeket vagy a helyi települési esélyegyenlőségi programokat.

Illetékességi területünkön is igen jelentős problémát okoz a fiatalok elvándorlása, a térség fokozott elöregedése. Az elvándorlás legfőbb oka a munkanélküliség, a munkahelyek hiánya, kisebb településeken kevesebb munkalehetőség, alacsonyabb kereseti lehetőséggel, kevés a kikapcsolódási lehetőség, az attrakció. Célunk a fiatalok helyben tartása, olyan rendezvényekkel, attrakciókkal, melyek felébresztik bennük a hagyományok iránti tiszteletet, bevonni őket a szervezésbe, ösztönöznünk a munkáltatókat a fiatalok iránt.

5. Horizontális célok

5.1 Esélyegyenlőség

A Kedvezményezett járásokról besorolásáról szóló 290/2014. (XI.26.) Kormány rendelet szerint a HACS illetékességi területén kedvezményezett járásnak tekinthető a Kalocsai és Kiskőrösi járás, míg a Kunszentmiklósi járás fejlesztendő járásnak minősül.

A vidékfejlesztés, területfejlesztés célja a területileg harmonikus fejlődés, a hátrányos, leszakadó térségek felzárkóztatása. A 2005-ben kialakított Országos Területfejlesztési Konceptió felhívja a figyelmet a külső és belső perifériák, elmaradott térségek felzárkóztatásának fontosságára, a szegénység újratermelődésének veszélyére.

Az Egyesület illetékességi területén fejlesztendő járásnak minősül a Kunszentmiklósi járás, mely az országos rangsorban az 51. helyen szerepel, s komplex mutatójának értéke 33,87, így e járásra célszerű összpontosítani a támogatást, segítséget. A rangsor jelen esetben nem túl előnyös első helyén a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Cigándi Járás áll 18,63 komplex mutató értékkel.

A 290/2014. (XI.26.) Kormány rendelet szerint kedvezményezett járásnak tekinthető a rangsor 81. helyén lévő 40,98 komplex mutatóval rendelkező Kalocsai járás, melyet a rangsorban 87. helyen követ a Kiskőrösi járás 41,42 komplex mutató értékkel, mely járás tekinthető az illetékességi területen a legjobb komplex mutatóval rendelkező járásnak. Azonban nem mehetünk el szó nélkül az országos rangsor, jelen esetben legkiemelkedőbb helyén lévő Budapest II. kerülete mellett, mely 83,96 komplex mutató értékkel rendelkezik.

A kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szóló 105/2015. (IV.23.) Kormány rendelet 2. számú melléklete szerint kedvezményezett településnek minősül a területhez tartozó 31 településből 13 település. Kedvezményezett településnek minősül Bátya, Drágszél, Dunaszentbenedek, Dunatetőtlen, Géderlak, Miske, Ordas, Öregcsertő, Újsolt, Újtelek, Uszód a Kalocsai járásból, továbbá a Kiskőrösi járásból Imrehegy és Tázlár.

Társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból minősül kedvezményezett településnek Imrehegy és Tázlár.

Jelentős munkanélküliséggel sújtott település szempont miatt minősül kedvezményezett településnek Bátya és Dunatetőtlen, mivel az adott települések vonatkozásában a munkanélküliségi ráta meghaladja az országos átlag 1,75-szeresét.

Mind társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempont, mind jelentős munkanélküliséggel sújtott település szempont miatt minősül kedvezményezett településnek Drágszél, Dunaszentbenedek, Géderlak, Miske, Ordas, Öregcsertő, Újsolt, Újtelek és Uszód.

A 2007-2013 közötti fejlesztési időszakban kiemelt célként nem szerepelt a Helyi Vidékfejlesztési Stratégiában a hátrányos helyzetűek felzárkóztatása, az esélyegyenlőség megteremtése, mindösszesen ösztönző jelleggel tudta a HACS beépíteni intézkedéseibe, értékelési szempontrendszerébe az esélyegyenlőségre utaló intézkedéseket.

Ilyen ösztönző értékelési szempontnak minősült, amennyiben az ügyfél vállalta hátrányos helyzetűek (nők, gyessről/gyedről visszatérők, munkaerő piacról egyéb okból kiszorultak, idősek) foglalkoztatását, pályakezdő fiatalok alkalmazását, civil szervezetek támogatását. Továbbá amennyiben benyújtott támogatási kérelmében megjelent az akadálymentesítés különböző módja.

A 2014-20-as időszakra az EFOP 1.7-es intézkedése „Az egymást erősítő, elmaradottságot konzerváló területi folyamatok megtörése” az elmúlt évekhez képest jóval több lehetőséget teremt az esélyegyenlőség megfelelő szintű kezelésére, azonban a széles körű együttműködések, hálózatosodás nélkül igen nehéz megtalálni a megoldást, melyhez hozzájárul az is, hogy kevés a megfelelő szakmai képességgel rendelkező szakember, a humán erőforrás képzése ezzel együtt megoldandó feladat.

A rendelkezésre álló csekély indikatív fejlesztési forrás terhére az esélyegyenlőség kezelése érdekében a Helyi Fejlesztési Stratégiai önálló intézkedést nem tartalmaz, azonban ösztönzi a helyi szereplőket, s meglévő kapcsolatrendszerével, szaktudásával támogatja őket. Az intézkedés az EFOP 1.7 intézkedésben leírtak szerint került meghatározásra.

5.2 Környezeti fenntarthatóság

A környezeti fenntarthatóság szempontjainak való megfeleltetés a HFS-ben nyomon követhető, mivel a helyi termékek előállítása, feldolgozása a hagyományos gazdálkodást is segíti, támogatja a természethez közelebbi gazdálkodást.

Szintén kiemelt figyelmet kapnak a természeti értékek korszerűsítése, a természet csodáiba rejlő kincsek látogathatóvá tétele, a helyi értékek bemutatásán alapuló fejlesztések.

A környezeti fenntarthatósághoz elengedhetetlen a fiatalok helyben tartása, hiszen a környezeti erőforrások megőrzését erősíthetjük azzal, hogy a rendkívül elöregedő településeken a gazdálkodást idővel átveszik a fiatalok.

A helyi termékek, termelés vonatkozásában kiemelt tevékenységként került meghatározásra a kommunikáció fontossága, hiszen a média által széles körben tudjuk erősíteni a szemléletformálást.

A stratégia kialakításakor az ÜDE-KUNSÁG Vidékfejlesztési Egyesület munkaszervezete folyamatosan figyelembe vette a fenntarthatóság alapelveit. Az intézkedések leírásában mind a gazdasági, mind a környezeti, mind a társadalmi alapelvek megjelennek.

A nyomon követhetőség szempontjából a környezeti fenntarthatóság tekintetében az Egyesület nem kíván külön monitoring adatszolgáltatást tervezni, a támogatásban részesített ügyfelek nyomon követése megfelelő, s a támogathatóság feltétele a specifikus céloknak való megfelelés.

A stratégia megfogalmazásakor kiemelt hangsúlyt fektettek a helyi fenntarthatóság és identitástudat erősítésére, a vidék megtartó- és vonzerejének növelésére, a helyi kisvállalkozások fejlődésének és a helyben foglalkoztatásnak az elősegítésére, a helyi termékek előállításának és feldolgozásának ösztönzésére, a vidéken élők jobb megélhetőségének, életkörülményének és jövedelmezőségének javítására, a kulturális és természeti értékek fenntartására, valamint a vidéki civil társadalom fejlődésének ösztönzésére.

6. A HFS integrált és innovatív elemeinek bemutatása

A helyi akciócsoportok szabadságfoka hozzájárul az innováció elősegítéséhez. Az innováció egyrészt jelentheti teljesen új termékek, szolgáltatások, folyamatok, piacok bevezetését, de másrészt jelentheti már meglévő újítások átvételét, modernizációját is.

Az új tevékenységre, legyen az akár máshonnan átvett, szükség van, hiszen egyre kevesebben tudnak napjainkban megélni egy adott tevékenységből, s szükséges számukra más megélhetési alternatívát teremteni, vagy az eredeti tevékenységüket úgy felújítani, hogy az biztos megélhetést tudjon létrehozni.

Olyan innovatív ötletekkel kell előállni, amely az adott illetékességi terület érdekeinek teljes mértékben megfelel, illetve illeszkedik a meghatározott stratégiához.

Az innováció, mint igen fontos LEADER elv jelen volt a HFS megalkotása során. Az Egyesület ösztönözte Ügyfeleit, hogy minél ötletesebb, innovatívabb fejlesztéseket hajtsanak végre. Ennek egyik kiemelkedő módja volt, hogy a nyertes Ügyfelek egymást segítve, ösztönözve haladjanak végig a projekt kezdetétől fogva az üzemeltetési időszakon át a lezárásig, s folyamatos kommunikáció legyen, s kerüljön megvitatásra a tapasztalatok, eredmények, továbbá egymás már jól bevált gyakorlatait építsék be saját projektjeikbe.

7. A stratégia beavatkozási logikája

7.1 A stratégia jövőképe

A LEADER csakis akkor fejt ki az elvárt hatást, ha azokat egymásra építve, és egymás eredményeit erősítve valósítanak meg. A Közösség fő célja, hogy a tervezési területen egy élhetőbb, vonzóbb **ÜDE** térséget teremtsen, amely jobb gazdasági, társadalmi és természeti környezetet eredményez.

7.2 A stratégia célhierarchiája

Jövőkép

ÜDE térség teremtése 2020-ra, mely jobb gazdasági, társadalmi és természeti környezetet eredményez.

	Átfogó cél(ok)
1.	Gazdasági eredményesség elősegítése az ÜDE-KUNSÁG Egyesület területén
2.	Vonzóbb élettér kialakítása hagyományok ápolásával az ÜDE-KUNSÁG Egyesület területén

Ssz.	Specifikus célok	Eredménymutatók megnevezése	Célértékek
1.	Helyi vállalkozás fejlesztés	Létrehozott munkahelyek száma	4 fő
2.	Társadalmi aktivitás erősítése – közösségi élettér kialakítása	Létrehozott közösségi helyszínek	15000 fő
3.	Társadalmi aktivitás – helyi identitás erősítése, aktív közösségek kialakítása	Lebonyolított rendezvények	5400 fő

	Intézkedések (beavatkozási területek)	Melyik specifikus cél(ok)hoz járul hozzá		
		1.	2.	3.
1.	Helyi termék előállításának, feldolgozásának, értékesítésének támogatása	x		
2.	Helyi akciócsoport területén működő civil szervezetet támogató nem mezőgazdasági tevékenységet végző vállalkozások fejlesztése	x		
3.	Közösségi célú fejlesztés, helyi életminőség javítása		x	
4.	Kulturális értékkel rendelkező rendezvények szervezése			x
5.	Civil szervezetek céljainak elérését szolgáló infrastruktúra fejlesztés, ismertség elérését szolgáló fejlesztések, hagyományos értékkel bíró táborok megvalósítása			x
6.	A hátrányos helyzetűek esélyegyenlőségét elősegítő programok ösztönzése			x

Az ÜDE-KUNSÁG Vidékfejlesztési Egyesület folytatva az elmúlt fejlesztési időszak jól működő tevékenységét, prioritását, kiemelten kívánja támogatni a gazdasági együttműködések által létrejött fejlesztéseket. Tapasztalataink szerint azon támogatásban részesített ügyfelek, akik az

együttműködési megállapodásokat komoly alapokra helyezték, a projektek lezárását követően egyéb tevékenységek keretében is szorosan együttműködtek, élni kívántak az együttműködő partnerek hozzáértésével, szaktudásával. Ezeknek köszönhetően rendkívül egyedülálló fejlesztések, innovatív ötletek kelhettek szárnyra, s térhetette a megvalósítás talajára.

Tehát Helyi Fejlesztési Stratégiánk fő célja 2014-2020 közötti fejlesztési időszakban a hálózatosodás erősítése által kialakított ÜDE térség kialakítása.

A jóval csekélyebb mértékű LEADER forrás rendelkezésre állásából kiindulva nem áll módunkban jelentős, gigantikus méretű projekteket támogatni, melyektől biztosan remélhetjük a munkahelyteremtéseket. Ehelyett kiegészítő jellegű beruházások kerülnek előtérbe, olyan projektek melyek egyéb operatív programokkal nem kompatibilisek. Egyesület vidékfejlesztésért felelősen dolgozó tagjainak legkiemelkedőbb munkája az lesz, hogy egyéb programok támogatásait feltérképezzék, s a térségbe minél több kedvezményezett legyen.

Meglévő tapasztalatainknak, humán erőforrásainknak köszönhetően a rendelkezésre álló források minél hatékonyabb kihasználása megoldható feladat, s ezen erősségünkre támaszkodva könnyebben elérhetőek, s kivitelezhetőek a specifikus céljaink.

A specifikus célok meghatározásánál figyelemmel voltunk a helyzetfeltárásban megállapítottakra, továbbá a SWOT analízisben meghatározottakra.

A térség egyik húzóágazata a mezőgazdaság, melyből kiemelésre került a kereslet-kínálat egymásra találása, kielégítése céljából a helyi termékek feldolgozását végzők köre. Egyre növekvő igény mutatkozik a helyi terméke iránt, a vevők keresik a minőségi és nem mennyiségi tömegcikkeket, élelmiszereket. S mivel a HACS területén jellemző a szőlő, paprika, meggy, bodza, szilva termesztése, így a helyi termékeket feldolgozókat támogatni szükséges. Továbbá a gazdaságfejlesztés célú projektek esetében elengedhetetlen a nem mezőgazdasági tevékenységet végzők piaci versenyképességük növelése építési beruházás vagy egyéb infrastrukturális fejlesztés által.

A helyi identitás tudat erősítése, közösségi rendezvények, színvonalas életterek által a térségre jellemző előregedés, elvándorlás némileg csökkenthető. Ennek érdekében nélkülözhetetlen olyan kulturális, hagyományőrző programokat megvalósítani, s az ehhez szükséges létesítményeket, tárgyi eszközöket, technológiai fejlesztéseket megtenni, amivel megállíthatóvá válik a lakosság csökkenése.

2014-2020 közötti időszakra az ÜDE-KUNSÁG Vidékfejlesztési Egyesületnek az alábbi célokat tűzte zászlajára a fentiekben rögzített specifikus célok mentén:

- minőségi helyi termékek, szolgáltatások fejlődése,
- versenyképes vállalkozások fejlődése,
- aktív közösségi élet kialakítása,
- települések vonzóbbá alakítása,
- közösségi programok megvalósítása,
- esélyegyenlőség megteremtésével foglalkozó programok ösztönzése.

A Helyi Fejlesztési Stratégia készítése során feltérképezésre kerültek a 2014-2020 fejlesztési időszak operatív programjai, azok lehetséges kapcsolódási pontjai illetékességi területünkhöz, így szakmai tevékenységünk során különös odafigyelést szükséges tanúsítanunk az alábbi operatív programokra:

- Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program,
- Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program,
- Terület- és Településfejlesztési Operatív Program,
- Vidékfejlesztési Program.

A fenti programok lehetőségeit is kihasználva, s a LEADER forrással karöltve már igen komoly, átfogó, komplexitásra hajló kezdeményezések, fejlesztések valósulhatnak meg térségünkben.

8. Cselekvési terv

8.1 Az intézkedések leírása

1. Intézkedés

1. Intézkedés megnevezése: Helyi termék előállításának, feldolgozásának, értékesítésének támogatása

2. Specifikus cél: Helyi vállalkozás fejlesztés

3. Indoklás, alátámasztás: a helyi gazdasági stabilizálódás, fejlődés motorja a helyi adottságokra, természeti értékekre épülő üzleti partnerek, akik a térség ízével fűszerezett termékeket tudnak előállítani. Helyi terméként kerül elismerésre a térségben lévő minden kézműves, iparművészeti termék, szolgáltatás is.

A helyi termék megkülönböztető jegye, hogy nem nagyipari technológiával kerül előállításra, továbbá a térségben fellelhető nyersanyagok kerülnek leginkább felhasználásra, illetve olyan szolgáltatások kerülnek továbbfejlesztésre, mely a térségben elismert, tradicionális.

A területre jellemző munkanélküliség jelen intézkedéssel csökkenthető, megállítható, mivel munkahelyek megteremtésével járhat a fejlesztés.

Helyzetfeltárás is alátámasztja, hogy a kommunikációs tevékenység, marketing alulmarad, így mindenképp szükséges a marketingtevékenység támogatása is, hiszen a kínálatnak meg kell találnia a keresletet.

4. A támogatható tevékenység területek:

Támogatás vehető igénybe az elsődleges mezőgazdasági és feldolgozott ANNEX I-es helyi termékek, szolgáltatások előállításának és feldolgozásának ösztönzése érdekében gépek, eszközök beszerzésére és a gazdasági tevékenységgel érintett épületek, épületrészek építésére, felújítására, korszerűsítésére vagy üzemé történő átalakítására, továbbá marketingtevékenységre.

5. Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

Az intézkedés a HFS tekintetében a „Helyi akciócsoport területén működő civil szervezetet támogató vállalkozások fejlesztése” intézkedéssel kapcsolható össze. A VP más intézkedéseitől (Nem mezőgazdasági tevékenységek elindítása (6.2.1.), Nem mezőgazdasági tevékenységek fejlesztése (6.4.1.), Kis gazdasági szereplők együttműködései (16.3.1.), Rövid Ellátási Lánc (REL)) abban tér el, hogy ez az intézkedés kizárólag együttműködésben valósítható meg, tehát a fejlesztés megvalósításába helyi partner bevonása válik szükségessé, továbbá az illetékességi területen jellemző ANNEX I-es termékek feldolgozására támaszkodik. Jelen intézkedés keretében olyan mezőgazdasági tevékenység indításához, fejlesztéséhez igényelhető támogatás, mely keretében elsődleges mezőgazdasági és feldolgozott ANNEX I-es termék feldolgozását, értékesítését, piacra juttatását segíti elő.

6. A jogosultak köre:

Az ÜDE-KUNSÁG Vidékfejlesztési Egyesület tervezési területén székhellyel, telephellyel, fiókteleppel, lakhellyel rendelkező helyi termékeket előállító, vagy annak előállítását jelen pályázat segítségével indító mikro vállalkozás, egyéni vállalkozó, magánszemély, kézművesek és induló mezőgazdasági termelők.

7. A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

a) Jogosultsági feltételek:

A minimum támogatási összeget eléri.

A HACS területén állandó székhellyel, telephellyel rendelkező ügyfél pályázhat.

A beruházásnak a HACS működési területén kell megvalósulnia.

Csak a projekt szempontjából releváns együttműködésben megvalósuló fejlesztés támogatható.

Kizárólag költséghatékony pályázatok támogathatók.

Nem támogatható önjáró és vontatott mezőgazdasági gép.

b) Kötelezettségvállalás:

Az ügyfélnek vállalnia kell, hogy az előállított helyi termékkel a fenntartási időszak időtartama alatt minden évben, hogy minden évben megjelenik a helyi termékekkel/kézműves termékekkel kapcsolatos kiállításon, vásáron.

c) Kiválasztási szempont:

A környezetmegőrzést, klímaváltozás csökkentését és a megújuló energia felhasználását tartalmazó fejlesztések előnyt élveznek.

8. Tervezett forrás:

Támogatási összeg: 140 000 000 Forint

A támogatási intenzitás: kedvezményezett járásban 55%, fejlesztendő járásban 60%.

Támogatási összeg: 500 000 - 5 000 000 Forint.

Hagyományos költségelszámolás.

9. A megvalósítás tervezett időintervalluma: 2016. július 1. – 2020. december 31.

10. Kimeneti indikátorok:

a. A támogatott projektek száma: minimum 28 db.

b. A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján megbontva: vállalkozás minimum 9 db, őstermelő minimum 15 db, magánszemély minimum 4 db.

2. Intézkedés

1. Intézkedés megnevezése: Helyi akciócsoport területén működő civil szervezetet támogató nem mezőgazdasági tevékenységet végző vállalkozások fejlesztése

2. Specifikus cél: Helyi vállalkozás fejlesztés

3. Indoklás, alátámasztás: az intézkedés célja a gazdaságfejlesztés erősítése mellett a szférák közötti együttműködés és a civil szervezetek erősítése.

Az innovatív intézkedés segítségével a mikrovállalkozások bővíthetik szolgáltatásaikat, fejleszthetik technológiájukat, tevékenységeiket, mely versenyképességük javítása mellett nagyban hozzájárul munkahelymegőrzéshez is. Cél olyan vállalkozások támogatása, amelyek valamilyen civil szervezet támogatnak.

A SWOT analízisnek megfelelően ez az intézkedés a munkanélküliség csökkentésére, a kedvezőtlen demográfiai helyzet és a települési infrastruktúra színvonalának emelésére sarkall.

4. A támogatható tevékenység területek meghatározása:

Támogatás vehető igénybe gazdasági funkcióval rendelkező telephelyek kialakítására, felújítására, építésre és eszközbeszerzésre, marketingtevékenységre melyek a versenyképességet, a vállalkozói aktivitást segítik elő, azon ügyfelek esetében, akik a Helyi Akciócsoport területén székhellyel, telephellyel rendelkező civil szervezetet támogatnak.

5. Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

Intézkedés egyedisége az együttműködésben rejlik, hiszen a GINOP által megvalósított fejlesztésektől abban tér el, hogy a kedvezményezettnek szükséges támogatnia a térségben működő civil szférát, illetve további lehatárolási elemként jelenik meg az intézkedésben az igényelhető minimális és maximális támogatási összeg is, hiszen a GINOP által finanszírozott pályázati felhívások jelentősebb forrást tudnak biztosítani.

6. A jogosultak köre:

Az ÜDE-KUNSÁG Vidékfejlesztési Egyesület tervezési területén székhellyel, telephellyel, fiókteleppel, rendelkező induló és működő mikroállalkozás.

7. A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

a) Jogosultsági feltételek:

A minimum támogatási összeget eléri.

A HACS területén állandó székhellyel, telephellyel rendelkező nem mezőgazdasági tevékenységet végző ügyfél pályázhat.

A beruháznak a HACS működési területén kell megvalósulnia.

Csak a projekt szempontjából releváns együttműködésben megvalósuló fejlesztés támogatható.

Kizárólag költséghatékony pályázatok támogathatóak.

Olyan projektek támogatása melyek a HACS területén működő civilszervezetet támogat.

Nem támogatható önjáró és vontatott munkagép és mezőgazdasági gép.

b) Kötelezettségvállalás:

A projekt megvalósítási és fenntartási ideje alatt nem csökkenhet a pályázó átlagos statisztikai létszáma.

c) Kiválasztási szempont:

A környezetmegőrzést, klímaváltozás csökkentését és a megújuló energia felhasználását tartalmazó fejlesztések előnyt élveznek.

8. Tervezett forrás:

Támogatási összeg: 140 000 000 Forint

A támogatási intenzitás: Kedvezményezett eljárásban 55%, fejlesztendő eljárásban 60%,

Támogatási összeg: 500 000 - 5 000 000 Forint

Hagyományos költségelszámolás.

9. A megvalósítás tervezett időintervalluma: 2016. július 1. – 2020. december 31.

10. Kimeneti indikátorok:

a. A támogatott projektek száma: minimum 28 db.

b. A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján megbontva: vállalkozás minimum 28 db.

3. Intézkedés

1. Intézkedés megnevezése: Közösségi célú fejlesztés, helyi életminőség javítása

2. Specifikus cél: Társadalmi aktivitás, helyi identitás erősítése, fiatalok megtartása

3. Indoklás, alátámasztás: a HACS illetékességi területéhez tartozó települések infrastrukturális állapota elavult, települések vizuális élményfaktorát meghatározó terek, épületek alulmaradnak a fejlett települések közösségi tereitől, helyszíneitől. A megfelelő infrastrukturális állapotok megteremtése által a demográfiai komplex mutatókban minőségi javulás várható, az életkörülmények minősége pozitív irányba ívelhet. Továbbá ezen fejlesztéseknek multiplikatív hatása is fennáll, mivel a térségbe turisztikai vonzereje is virágzásnak indulhat, hiszen a várható innovatív ötletek által nőhet a térségben hasznos időt eltöltő turisták száma.

4. A támogatható tevékenység területek:

Támogatás vehető igénybe olyan közösségi tér kialakítására, kiépítésére, amely a település életében jelentős szociális és társadalmi szerepet tölt be (étkezők, közösségi park, tér, sétány, játszótér, szabadidő eltöltésére alkalmas tér, helyi termék árusítására alkalmas tér, parkoló, sportpálya, gépjármű tárolására alkalmas tároló). A közösségi térnek a társadalom életminőség-javításában döntő szereppel kell rendelkeznie, hozzá kell járulni az egészséges életmód kialakításához, kulturális értékkel kell, hogy bírjon. Valamint önkormányzati vagy egyházi kezelésben álló temetők, ravatalozók, kálváriák, keresztek, feszületek, haranglábak felújítására, kialakítására, valamint kegyeleti és komfort eszközök beszerzésére. Tovább támogatható tevékenységnek minősül a prevenció célból kiépítendő térfigyelő kamerarendszer kiépítése, kialakítása.

A tervezett fejlesztések esetében együttműködések keretében szükséges megvalósítani a fejlesztéseket, mely szerint helyi partnerekkel történő együttműködés elengedhetetlen a fejlesztés megvalósítása során. A támogatás mértékéből adódóan olyan kisebb volumenű fejlesztések is megvalósulhatnak, melyek egyéb operatív programokból nem kaphatnak támogatást.

5. Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

Nincs átfedés.

6. A jogosultak köre:

Az ÜDE-KUNSÁG Vidékfejlesztési Egyesület tervezési területén működő települési önkormányzat, települési nemzeti önkormányzat, önálló jogi személyiséggel rendelkező önkormányzati társulás, amelynek a fejlesztéssel, tevékenységgel érintett település a tagja, egyházi jogi személy, továbbá székhellyel, telephellyel, fiókteleppel rendelkező nonprofit szervezet.

7. A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

a) Jogosultsági feltételek:

Részben vagy egészben, az ÜDE-KUNSÁG Vidékfejlesztési Egyesület illetékességi területén székhellyel, telephellyel rendelkező vállalkozást von be a fejlesztés megvalósításába, melyet együttműködési megállapodással igazol.

A minimum támogatási összeget eléri.

A HACS területén állandó székhellyel, telephellyel rendelkező ügyfél pályázhat.

A beruházásnak a HACS működési területén kell megvalósulnia.

Kizárólag költséghatékony pályázatok támogathatóak.

b) Kötelezettségvállalás:

A beruházással érintett létesítmény látogathatóságát biztosítani kell.

c) Kiválasztási szempont:

A környezetmegőrzést, klímaváltozás csökkentését és a megújuló energia felhasználását tartalmazó fejlesztések előnyt élveznek.

8. Tervezett forrás:

Támogatási összeg: 200 000 000 Forint

A támogatási intenzitás: kedvezményezett járásban 85%, Kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szóló 105/2015. (IV.23.) Korm. rendelet 2. számú melléklete szerint kedvezményezett településen 90%, fejlesztendő járásban 90%.

Támogatási összeg: 500 000 - 5 000 000 Forint.

Hagyományos költségelszámolás.

9. A megvalósítás tervezett időintervalluma: 2016. július 1. – 2020. december 31.

10. Kimeneti indikátorok:

a. A támogatott projektek száma: minimum 40 db.

b. A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján megbontva: önkormányzat minimum 20 db, egyház minimum 10 db, nonprofit szervezet minimum 10 db.

4. Intézkedés

1. Intézkedés megnevezése: Kulturális értékkel rendelkező rendezvények szervezése

2. Specifikus cél: Társadalmi aktivitás, helyi identitás erősítése, fiatalok megtartása

3. Indoklás, alátámasztás: a HACS illetékességi területén igen sokszínű érdeklődési körrel, identitással élő lakosság található. A kulturális rendezvények által erősödhet az ott élők identitása, továbbá a fejlesztés is hozzájárulhat a település látogatottságához is. Számos helyi terméknek köszönhetően is igény jelentkezik a gasztronómiai élvezetek megélésére, a hagyományok ápolására, a több évszázados értékek átadására.

Azonban a fenti igények kielégítése nem történhet meg, amennyiben a rendezvények kivitelezéséért dolgozók részére nem állnak rendelkezésre a nélkülözhetetlen infrastrukturális eszközök, technikai és anyagi adottságok.

A identitástudat erősítése és a látogatottságon kívül az intézkedés hozzájárul a fiatalok szórakoztatásához, helyben tartásához.

A rendezvények keretében együttműködés keretében a helyi termékek bemutatása is megvalósulhat, mely által egy igen összetett, egymásra épülő, tematikus rendezvény valósulhat meg, mely pozitív hatással lehet a gazdasági, társadalmi életre is.

4. A támogatható tevékenység területek:

Olyan hagyományőrző, kulturális rendezvények, fesztiválok szervezése, melyek legalább 100 fő feletti látogatottsággal rendelkeznek. Támogatni kell azon törekvéseket, melyek magas színvonalú kulturális, történelmi és hagyományőrző szabadtéri rendezvényeket szándékoznak a térség településeire szervezni. Segíteni kell a kulturált szórakozást megcélzó kezdeményezéseket és támogatni kell a szervezetek szervezési feladatainak sikeres megvalósulását.

Étel-, italfogyasztás, illetve ezek alapanyagköltségei önállóan nem támogathatóak, továbbá a támogatott tevékenységnek magában kell hordoznia a térségre jellemző kulturális, történelmi értéket, így amennyiben a kedvezményezett nem tudja továbbítani megfelelően a hagyományőrzést, együttműködés keretében szükséges bevonnia a fejlesztésbe a hagyományok ápolásáért tevékenykedő csoportot, szervezetet.

5. Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

Nincs átfedés.

6. A jogosultak köre:

Az ÜDE-KUNSÁG Vidékfejlesztési Egyesület tervezési területén működő települési önkormányzat, települési nemzeti önkormányzat, önálló jogi személyiséggel rendelkező önkormányzati társulás, amelynek a fejlesztéssel, tevékenységgel érintett település a tagja, egyházi jogi személy, továbbá székhellyel, telephellyel, fiókteleppel rendelkező nonprofit szervezet.

7. A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

a) Jogosultsági feltételek:

Hirdetési és promóciós kiadásokra maximálisan 100.000 Ft számolható el.

Étel-, italfogyasztás, illetve ezek alapanyagköltségeire maximum 400.000 Ft számolható el.

A minimum támogatási összeget eléri.

A HACS területén állandó székhellyel, telephellyel rendelkező ügyfél pályázhat.

A beruháznak a HACS működési területén kell megvalósulnia.

Csak a projekt szempontjából releváns együttműködésben megvalósuló fejlesztés támogatható.

- Kizárólag költséghatékony pályázatok támogathatók.
- b) Kötelezettségvállalás:
Legalább 100 fő látogató.
- c) Kiválasztási szempont:
-

8. Tervezett forrás:

Támogatási összeg: 27 000 000 Forint

A támogatási intenzitás: kedvezményezett járásban 85%, Kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szóló 105/2015. (IV.23.) Korm. rendelet 2. számú melléklete szerint kedvezményezett településen 90%, fejlesztendő járásban 90%.

Támogatási összeg: 200 000 - 500 000 Forint.

Hagyományos költségelszámolás.

9. A megvalósítás tervezett időintervalluma: 2016. július 1. – 2020. december 31.

10. Kimeneti indikátorok:

- a. A támogatott projektek száma: minimum 54 db.
- b. A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján megbontva: önkormányzat minimum 52 db, egyház minimum 1 db, nonprofit szervezet minimum 1 db.

5. Intézkedés

1. Intézkedés megnevezése: Közbiztonságot javító, kulturális és sport tevékenységet folytató civil szervezetek céljainak elérését szolgáló infrastruktúra fejlesztés, ismertség elérését szolgáló fejlesztések, hagyományos értékkel bíró táborok megvalósítása

2. Specifikus cél: Társadalmi aktivitás, helyi identitás erősítése, fiatalok megtartása

3. Indoklás, alátámasztás: a HACS illetékességi területén jelentős a civil szféra jelenléte, azonban tevékenységük sikerességét nagyban hátráltatja elavult eszközállományuk, illetve annak hiánya.

Továbbá a gyermekek fejlődése érdekében elengedhetetlen a minőségi (természeti értékeket, kézműves tevékenységeket, népi hagyományőrző szokásokat előtérbe helyező) foglalkozások bevezetése, melyre leginkább a nyári szünetben mutatkozik igény.

Ezen szükségletek kielégítésével a fiatalság hovatarozása nagyban alakítható, valamint a helyi lakosság identitástudata is erősödhet.

Civil szervezetek támogatása kedvezően hat a demográfiai, szociális mutatókra, az életszínvonal növekedéséhez vezethet.

4. A támogatható tevékenység területek:

Támogatás vehető igénybe nonprofit szervezetek tevékenységéhez szükséges eszközök beszerzésére, amelyek hozzájárulnak a közbiztonságot javító, kulturális, illetve sport tevékenységet végző szervezetek tevékenységének hatékonyabb elvégzéséhez.

Továbbá támogatás igényelhető olyan táborok szervezésére, lebonyolítására, amelyekben a résztvevők megismerik a természetet, rég kézműves mesterségeket, népi hagyományőrző szokásokat, fejleszthetik készségeiket, gyakorolhatják az idegen nyelv használatát.

5. Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

A Nemzeti Együttműködési Alap kereteiből a civil szervezetek működési költségei támogathatók, továbbá az alapszabályban rögzített tevékenységükkel összhangban lévő programok. Jelen intézkedés keretében helyi partnerek bevonása nélkülözhetetlenné válik.

6. A jogosultak köre:

Az ÜDE-KUNSÁG Vidékfejlesztési Egyesület tervezési területén székhellyel, telephellyel, fiókteleppel rendelkező nonprofit szervezet, továbbá székhellyel, telephellyel, fiókteleppel rendelkező mikroállalkozás.

7. A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

a) Jogosultsági feltételek:

Nem jogosult támogatásra olyan nonprofit szervezet, amelynek célja szerinti besorolása az alábbi tevékenységekhez tartozik: politikai tevékenység, szakmai, gazdasági és érdekvédelmi tevékenység, oktatási tevékenység.

Olyan nonprofit szervezete jogosultak támogatásra, melyek tevékenysége az következő tevékenységi körökbe besorolható: közbiztonságot javító, kulturális, sport tevékenység.

Támogatást csak az a LEADER területén székhellyel rendelkező egyesület/alapítvány nyújthat be, mely a pályázathoz csatol legalább 1 darab, a területileg releváns települési önkormányzat támogatói nyilatkozatát.

Amennyiben a projekt tartalmaz térfigyelő kamerák elhelyezését, kötelező együttműködési megállapodás csatolása a releváns önkormányzattól, illetve rendőrségtől a projekt adatlaphoz.

A minimum támogatási összeget eléri.

A HACS területén állandó székhellyel, telephellyel rendelkező ügyfél pályázhat.

A beruházásnak a HACS működési területén kell megvalósulnia.

Az intézkedés keretében mikroállalkozás kizárólag tábor megvalósítására jogosult.

Kizárólag költséghatékony pályázatok támogathatók.

b) Kötelezettségvállalás (ok):

A tábor legalább 5 napig biztosítja a felügyeletet napi 8 órában, s legalább 2 turnus vállalása kötelező.

Táboronként a minimum létszám 20 fő.

A táborban az ÜDE-KUNSÁG Vidékfejlesztési Egyesület településein élő általános és középiskolás diákok vehetnek részt.

A tábor a gyermekek részére ingyenes.

c) Kiválasztási szempont (ok):

-

8. Tervezett forrás:

Támogatási összeg: 50 000 000 Forint.

A támogatási intenzitás: mikroállalkozások esetében kedvezményezett eljárásban 60%, mikroállalkozások esetében fejlesztendő eljárásban 70%, nonprofit szervezet esetében kedvezményezett eljárásban 90%, fejlesztendő eljárásban 90%.

Támogatási összeg: 100 000 – 1 500 000 Forint.

Hagyományos költségelszámolás.

9. A megvalósítás tervezett időintervalluma: 2016. július 1. – 2020. december 31.

10. Kimeneti indikátorok

a. A támogatott projektek száma: minimum 33 db.

b. A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján megbontva: vállalkozás minimum 3 db, nonprofit szervezet minimum 30 db.

6. Intézkedés

1. Intézkedés megnevezése: A hátrányos helyzetűek esélyegyenlőségét elősegítő programok ösztönzése

2. Specifikus cél megnevezése: Társadalmi aktivitás, helyi identitás erősítése, fiatalok megtartása

3. Indoklás, alátámasztás: A szegénység rizikófaktorával leginkább veszélyeztetettebbek a tartós munkanélküliek, a fiatalok, idősek, valamint a gyermekek. Ezen túlmenően a legösszetettebb problémával rendelkező csoport a munkanélküliek, hiszen általában iskolai végzettségük alacsony, halmozottan hátrányos helyzetűek, helyhez kötöttek, világnézetük beszűkült. Hacs területén leginkább az apróbb, kisebb lakosságú településekre érdemes koncentrálni e tekintetben, hiszen ezen települések esetében könnyen felfedezhető a társadalmi, gazdasági elmaradottság, a területi elszigetelődés, mely a mobilitásra tekintve igen jelentős hátránnyal bír.

Továbbá szükséges azon egyedül álló nők visszavezetése a munkaerő piacra, akik gyermekeiket egyedül nevelik.

Ezen meglévő problémák enyhítése, megoldása, az esélyegyenlőségi programok támogatása közös feladatunk. Így elsősorban szükséges stabilizálni a helyi gazdaságot, mely munkalehetőséget biztosíthat az alacsony iskolai végzettségűek részére, s továbbá ösztönözni szükséges a munkáltatókat, hogy minél több gyermekét egyedül nevelő édesanyát foglalkoztasson.

Ezen intézkedés több meghatározott specifikus célhoz járul hozzá, azonban leginkább a társadalmi kirekesztettség csökkentéséhez, a helyi közösség kohézióját erősíti.

A Helyi Fejlesztési Stratégia segíti egyéb operatív programokból megvalósított társadalmi integrációt előidéző képzéseket, workshopokat, foglalkoztató programokat, tematikus rendezvényeket, melyek pozitív hatással tudnak lenni társadalmi kirekesztettséggel élőkre, s minőségi javulást idézhetnek elő szociális és gazdasági életkörülményeikben.

Az intézkedéshez az EFOP 1.7 „Az egymást erősítő, elmaradottságot konzerváló területi folyamatok megtörése” intézkedéshez nyújt támogatást.

8.2 Együttműködések

Az együttműködési projektek az ÜDE-KUNSÁG Vidékfejlesztési Egyesület tekintetében igen fontos szerepet töltek be, melyekre az Egyesület a jövőben is kiemelt hangsúlyt kíván fordítani.

Ezen projektek segítségével valósulhat meg az illetékességi terület helyi termékeinek népszerűsítése, helyi termelők együttműködése, hálózatba foglalása.

Specifikus cél:

helyi termék népszerűsítése, piacra juttatása együttműködések kialakításával.

Indoklás, alátámasztás:

Az Egyesület által megvalósított, koordinált hazai (térségek közötti) és nemzetközi együttműködési projekteket jelentős eredményeket produkáltak. Ezek a pozitív tapasztalatok sarkallják az Egyesületet e tevékenység folytatására.

A helyi termékek népszerűsítése céljából szervezett vásárokon, tematikus programokon szakmai tudásra tehettek szert termelőin, megismerkedhettek az adott térség más termelőivel, kapcsolatokat építhettek ki határon innen és túl.

A projektek szükségességét indokolja, hogy egyre több helyi termelő állít elő különleges termékeket, ötvözik a természetben talált alapanyagokat, s növekszik azon tudatos vásárlók száma is, akik egyedi ízeket keresik.

A 2014-2020 közötti tervezési időszakban az alábbi tevékenységek támogatására mutatkozik igény a hazai és nemzetközi együttműködések vonatkozásában:

- tudástranszfer,
- kiállítások, vásárok lebonyolítása,
- infrastruktúra kialakítása (építési tevékenység, eszközbeszerzés).

Az együttműködési projektek eredményeként hazai és nemzetközi szinten is stabilizálódhatnak, erősödhetnek a gazdasági együttműködések és kiemeltebb figyelem irányulhat a minőségi helyi termékekre, szolgáltatásokra.

8.3 A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei

Az ÜDE-KUNSÁG Vidékfejlesztési Egyesület 2011-ben alakult nonprofit szervezet, jogelődje az ÜDE-KUNSÁG Vidékfejlesztési Nonprofit Kft. volt.

Szervezeti forma változását indokolta a LEADER Helyi Akciócsoportok működéséről szóló 54/2011. (VI. 10.) VM rendelet 2. § (1) bekezdése.

Az Egyesület bejegyzésének jogerőre emelkedés dátuma 2011. 11. 17. napjára tehető, nyilvántartási száma 03-02-0003229.

Az egyesület célja olyan helyi közösség létrehozása, amely a helyi település-, és vidékfejlesztés, a helyi közösségépítés és közösségi kezdeményezések területén önkéntes cselekvési teret biztosít az érdeklődő természetes-, és a jogi személyeknek, ezek szervezetinek, az üzleti-, a civil-, és a közszféra képviselőinek.

Az alapító okiratban meghatározott cél szerinti tevékenységi körök:

- a település-, és vidékfejlesztés elősegítése,
- a kulturális örökség megóvása,
- a nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretfejlesztés,
- gyermek- és ifjúságvédelem, gyermek-, és ifjúságvédelmi érdekképviselő,
- a környezetvédelem,
- a természetvédelem, állatvédelem,
- a hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése,
- a munkaerőpiacon hátrányos helyzetű rétegek képzésének, foglalkoztatásának elősegítése- ide értve a munkaerő –kölcsönzést is- és a kapcsolódó szolgáltatások,
- a magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségekkel, valamint a határon túli magyarsággal, valamint más országokkal kapcsolatos tevékenység.

A Munkaszervezet az Egyesület ügyviteli, adminisztratív szervezete, az Egyesület tevékenységét segítő iroda. Szervezeti felépítése, feladatai, létszáma az egyesület tevékenységeihez igazodóan változhat.

A döntéshozó testület maga az Egyesület elnöksége. Az elnökség összetételét az alábbi táblázat mutatja:

Szervezet neve	Képviselőre jogosult	Tisztség	Szakterület
Kiskőrös Város Önkormányzata	Domonyi László	elnök	közigazgatás, vállalkozás
Akasztói Sporthorgász Egyesület	Suhajda Antal	alelnök	közigazgatás, civil szféra
Martinkovics Tibor	Martinkovics Tibor	elnökségi tag	vállalkozás
Miske Község Önkormányzata	Illés Attila	alelnök	közigazgatás, vállalkozás
Dunapataj Nagyközség Önkormányzata	Dusnoki Csaba	elnökségi tag	közigazgatás, vállalkozás
BeM-ÉP Bt.	Bedi Gyula	elnökségi tag	vállalkozás
Dunavecsei Sportegyesület	Vörös Sándor	elnökségi tag	közigazgatás, civil szféra

A döntéshozó testület, mely jelen esetben az Egyesület elnökség végzi a projektek kiválasztását, s működése összhangban áll a 2014-2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból

származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 272/2014. (XI. 5.) kormány rendelettel, valamint az Európai Parlament és a Tanács 1303/2013/EU rendelet releváns fejezeteivel.

A testület a projektek kiválasztása során hátrányos megkülönböztetéstől mentes, átlátható kiválasztási eljárásrendet követ, valamint objektív értékelési szempontrendszert dolgoz ki. A kiválasztásnál fontos szempont az „értéket a pénzért” elv, mely szerint a minél inkább költséghatékonyabb pályázatok támogatottságára törekszik a testület.

A testület összetételének meghatározásakor elsődleges szempont volt, hogy mindegyik szféra képviseltesse magát a döntéshozásban, így a 7 fős döntéshozó testületben 3 fő képviseli a közszférát és 2-2 fő a civil és üzleti szférát, ennek eredményeként egyik szféra képviselője sem haladja meg a kiválasztási döntések során az 50%-ot.

A testületi tagok által benyújtott projektek kiválasztásában az adott tag nem jogosult döntésre, így erre az esetre döntéshozó póttagok kerülnek megválasztásra, ezzel is elkerülvén az összeférhetetlenség tényét. Az összeférhetetlenség tényét a tagok írásban kötelezettek jelezni.

Továbbá az értékelésben és a támogatási döntés előkészítésében részt vevőket a támogatást igénylő támogatási döntésről történő tájékoztatása időpontjáig titoktartási kötelezettség terheli. A titoktartási kötelezettség nem terjed ki a benyújtott támogatási kérelemnek a projekt-kiválasztási eljárásban történő előrehaladásáról történő tájékoztatásra.

A HACS illetékességi területén a Kedvezményezett járásokról besorolásáról szóló 290/2014. (XI.26.) Kormány rendelet szerint fejlesztendő járásnak minősül a Kunszentmiklósi járás. A térség bevonása, mint hátrányos helyzetű, a Helyi Fejlesztési Stratégia megvalósítása szempontjából sérülékeny települések (Apostag, Dunaegyháza, Dunavecse) a döntéshozatal tekintve is fontos szerepet kapnak. Ezt szem előtt tartva Dunavecse településen működő Dunavecsei Sportegyesület által biztosított a hátrányos helyzetű csoportok érdekérvényesítése a döntéshozatalban.

Három jellegzetes szervezet struktúráját különböztetünk meg egymástól:

- közvetlenül centralizált szervezet,
- hierarchikus decentralizált szervezet,
- kooperatív szervezet.

Közvetlenül centralizált szervezetnek nevezzük, ahol a hatalom egyetlen pontban vagy egyetlen kézben van. A központ (vagy központi irányító szervezet) közvetlenül kezel minden felvett információt, észlel minden változást és valamennyi válasz a központi irányítótól (irányító szervtől) érkezik valamennyi végrehajtó szervhez. A szervezeti egységek közvetlenül vannak alárendelve a központnak, mégpedig oly módon, hogy a központ dönt, az alávetett szervezeti egységek pedig végrehajtanak. A feladatok elosztása vagy mereven, a hatásköri szinteken keresztül történik, vagy a bevett szokás és gyakorlat szerint.

Hierarchikus decentralizált (funkcionális) szervezetnek minősül, ami az erőforrásokat és a hatásköröket szakmai feladatok és szerepek (például marketing, pénzügy, termelés, értékesítés, személyzeti munka) alapján osztják fel. A különböző részlegek (szervezeti egységek) vezetői felelősek a saját erőforrásaik felhasználásáért, a szakmai színvonalért és az egymás közötti kapcsolattartásért is. Továbbra is a központ dönt, az alávetett szervezeti egységek pedig végrehajtanak.

Az Egyesület esetében leginkább jellemző szervezeti forma a hierarchikus decentralizált szervezet.

Az Egyesület felelősségi körei:

- Helyi Fejlesztési Stratégia elkészítése, annak megvalósítása releváns illetékességi területén,
- Helyi Fejlesztési Stratégia alapján megvalósuló LEADER pályázatok teljes körű ügyvitele (pályázati dokumentáció előkészítése, kiválasztási eljárás elkészítése, befogadás, értékelés, bírálat, nyomon követés),
- Egyesület adminisztrációs tevékenységének elvégzése,
- érdekképviselés,
- kommunikáció,

- koordináció,
- tudástranszfer,
- marketing tevékenység,
- kapcsolattartás.

A Helyi Fejlesztési Stratégia megvalósításában az Egyesület munkaszervezet vállal jelentős szerepet, ahol a munkaszervezeti tagok alkalmazotti jogviszonyban végzik tevékenységüket.

A rendelkezésre álló csekély működési forrásnak köszönhetően a munkaszervezet létszáma nem haladja meg a 3 főt.

A munkaszervezet felépítését az alábbi táblázat szemlélteti:

Munkaszervezeti tag neve	Pozíció	Képzettség és szakterület
Pethő Attila	munkaszervezet vezető	Képzettség: közgazdász, Szakterület: vállalkozás, közigazgatás, civil szféra
Szóke Judit	szakmai vezető	Képzettség: közgazdász, Szakterület: vállalkozás, civil szféra
Gáspárné Gillich Helga	ügyintéző	Képzettség: pedagógia, Szakterület: vállalkozás, civil szféra

Pethő Attila az Egyesület munkaszervezetének a vezetője rendelkezik releváns pénzügyi szakmai végzettséggel, tapasztalattal. Végzettségét a Pénzügyi és Számviteli Főiskola Számviteli szakán, Közgazdászként végezte. Szóke Judit regionális szakirányú képzésen szerzett közgazdász diplomát, így esetében is megállapítható releváns szakmai képzettsége. Továbbá az Egyesület Helyi Akciócsoport címmel történő rendelkezésétől (2012. év május hó) Pethő Attila és Szóke Judit állandó tagja az Egyesület munkaszervezetének, melyhez 2012. év negyedik negyedévében csatlakozott Gáspárné Gillich Helga. Így mind szakmai végzettséggel, mind releváns szakmai tapasztalattal rendelkezik a HACs munkaszervezetét alkotó alkalmazottak.

Az Egyesület egy irodát működtet illetékességi területén, Kiskőrösön, ahol a hét minden munkanapján napi nyolc órában várja ügyfeleit. Az iroda infrastrukturális állapota a mai kor elvárásai szerint felszerelt (asztali számítógép (3 darab), laptop, multifunkcionális nyomtató-szkenner (2 db), fényképezőgép, vezetékes telefon).

A 9. fejezetben található indikatív pénzügyi tervben 3 fő munkatárs (munkaszervezet vezető, szakmai vezető, ügyintéző) alkalmazására és a működéshez szükséges egyéb tárgy eszközbeszerzéseket, igénybe venni kívánt szolgáltatások kerültek bemutatásra.

Az Egyesület 1 irodát kíván működtetni, ahol a napi operatív munkavégzésen kívül valósul az ügyfélszolgálat teljesítése, elnökségi és felügyelő bizottsági ülések, kisebb létszámú tájékoztató fórumok.

A rendelkezésre álló működési forrás a fejlesztési ciklus utolsó évéig, 2020-ig egyenlő arányban, azonos mértékben került felhasználásra.

A pénzügyi terv egyéb bevételei között szerepeltetésre az Egyesület tagdíja.

8.4. Kommunikációs terv

Célcsoport:

- az ÜDE-KUNSÁG Vidékfejlesztési Egyesület tagsága (31 települési önkormányzat, egyházi szervezetek, civil szervezetek, vállalkozások),
- az ÜDE-KUNSÁG Vidékfejlesztési Egyesület működési területéhez tartozó 31 település támogatásra jogosult lakossága 54.791 fő,
- a 31 településen működő települési önkormányzatok, egyházak, civil szervezetek, vállalkozások,
- a 31 település lehetséges pályázói.

Legfontosabb kommunikációs tevékenységek:

- hivatalos honlap tartalmának frissítése, aktualizálása,
- érdeklődők tájékoztatása:
  - fórum, egyéb rendezvény,
  - személyes találkozás,
  - e-mail,
  - hírlevél,
  - honlap,
  - tanácsadás,
- tagság tájékoztatása egyszemélyes és csoportos formában,
- a tagság részére történő csoportos e-mailek küldése.

A HACS-ról szóló információkat naprakészen megtekinthetőek a HACS hivatalos honlapján a www.udekunsagegyesulet.hu honlapon. A hírek menüpontban folyamatosan feltöltésre kerülnek az aktualitások. A honlapon lévő elérhetőségi adatok szerint könnyen elérhetővé válik az érdeklődők számára a munkaszervezet minden tagja, vezetősége.

Információcserére a személyes konzultációkon kívül remek lehetőséget nyújtanak a fórumok, kerekasztal megbeszélések a térség szereplőivel, továbbá a költséghatékonyt szem előtt tartva az online kapcsolattartás.

Az ÜDE-KUNSÁG Vidékfejlesztési Egyesületnél a munkaszervezet minden tagja végez kommunikációval kapcsolatos feladatokat hozzávetőlegesen heti 8 órában. Ezen a területen nincs releváns szakképzettsége egyik munkaszervezeti tagnak sem, így szükséges a tudásbővítés, a kommunikációs csatornák megfelelő használatával kapcsolatosan.

A Helyi Fejlesztési Stratégiával kapcsolat kommunikáció tervezett ütemtervét az alábbi táblázat tükrözi:

Tevékenység megnevezése	Kommunikációs eszköz	Tervezett időpont
Fórumok, személyes konzultációk, műhelymunkák szervezése, lebonyolítása	email, honlap, személyes konzultáció	2015. március - december
HFS tervzet elfogadása	taggyűlés	2016. január
HFS tervzet módosítása iránymutatás szerint	taggyűlés	2016. április
„Végleges” HFS elfogadása	taggyűlés	2016. május
HFS pályázatainak tervezett	e-mail, honlap, személyes	2016. július

kiírása		
HFS pályázati időszakok	e-mail, honlap, személyes	2016. augusztustól

Az Egyesület Vidékfejlesztési Programmal és a Helyi Fejlesztési Stratégiával kapcsolatos kommunikációt a rendelkezésre álló működési forrás terhére kívánja megvalósítani.

A LEADER működési forrásának terhére a kommunikációs feladatokat hozzávetőlegesen heti 8 órában végzik az Egyesület munkatársai. A bérköltséghez hozzájárulhatnak egyéb média megjelenések, melyek értéke nem haladhatja meg az 500 e Ft-ot, azonban a költséghatékonyságot követve törekedni fog az Egyesület a díjmentes megjelenésekre, melyre remek felület az Egyesület hivatalos honlapja vagy az elektronikus levelezés.

8.5. Monitoring és értékelési terv

Az ÜDE-KUNSÁG Vidékfejlesztési Egyesület eredményes tevékenységének, s fejlődőképességének elengedhetetlen részét képezi a közvetlen és közvetett eredmények gyűjtése, összegzése, értékelése. Ez a folyamat rengeteg munkával jár, hiszen az információk rendszerezése jelentős feladat.

A Helyi Fejlesztési Stratégia vonatkozásában a monitoring a stratégia hasznosságának és vállalt indikátorainak megvalósulásának vizsgálatát foglalja magában.

Az ellenőrzést folyamatosan szükséges végezni több típusú monitoring eszközt használna. Elsősorban ehhez szükség van egy megfelelően kidolgozott informatikai rendszerre, mely akár ügyfél vagy támogatási kérelem szinten is tudja rendszerezni, kezelni az adatokat, azokat rendszerbe foglalni, elemezni, kimutatásokat készíteni.

A monitoring a Helyi Fejlesztési Stratégia által megjelölt teljes fejlesztési ciklusra (2014-2020) vonatkozik, melynek legfőbb periódusai a tervezés, kivitelezés, felülvizsgálat, lezárás.

A monitoring tevékenység során a résztvevők elemzik és értékelik a megvalósítás előrehaladását, a rendelkezésre álló erőforrások felhasználásának mértékét, a tevékenységek tervek szerinti megvalósítását, a tervezett indikátorok létrejöttét és az eredmények elérését, valamint a kívánt társadalmi, gazdasági hatások elérését is.

2014 és 2020 között az alábbi monitoring eszközök kerülnek alkalmazásra:

- Stratégia megvalósulásáról szóló jelentések: az előrehaladásról szóló összegzés/összefoglaló magában foglalja a forrás felhasználását és az indikátorok teljesülését. A jelentés eredménye mérvadó lehet a Stratégia esetleges felülvizsgálatakor.
- Helyszíni szemlék: a megvalósult fejlesztések, pályázatok megtekintése a megvalósítási helyen.
- Személyes interjúk: támogatásban részesített ügyfelekkel, illetve projektgazdákkal mélyinterjúk készítése személyes megbeszélések alkalmával.

A Helyi Fejlesztési Stratégia megvalósulása alatt alkalmazandó vizsgálati módszerek:

- önértékelés: a HFS indikátorainak megvalósulása, forrás-felhasználás, saját szervezeti és szakmai fenntarthatóság, melyre pályázati időszakonként jelentések formájában kerül sor.
- projektötletek HFS-hez történő illeszkedésének vizsgálata: vizsgálat témája, hogy a benyújtott adatlap miként illeszkedik az átfogó és specifikus célokhoz, intézkedésekhez, azok elvárásaihoz. A módszerre pályázati időszakonként kerül sor.
- projektértékelés: a stratégia megvalósulásának részletes elemzése indikátorok alkalmazásával, amelynek célja a projekt egészére, vagy egy meghatározott részterületére vonatkozóan a célelérés, a teljesítések, az eredmények és a hatások. A módszer használatára tervezési időszakban kerül sor, s melynek módja lehet személyes interjú, helyszíni ellenőrzés.

A monitoring feladatok elvégzése, beszámolók, statisztikák, elemzések készítése a munkaszervezet ügyintézőinek a feladata.

A Helyi Fejlesztési Stratégia monitoring eredményei hírlevélben és az Egyesület hivatalos honlapján kerülnek publikálásra.

9. Indikatív pénzügyi terv

A HFS fejlesztési forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)

		Forrás: EMVA LEADER 19.2 alintézkedés						
Ssz.	Az intézkedések megnevezése	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen	%
1	Helyi termék előállításának, feldolgozásának, értékesítésének támogatása	90	50	0	0	0	140	25
2	Helyi akciócsoport területén működő civil szervezetet támogató nem mezőgazdasági tevékenységet végző vállalkozások fejlesztése	90	50	0	0	0	140	25
3	Közösségi célú fejlesztés, helyi életminőség javítása	125	75	0	0	0	200	36
4	Kulturális értékkel rendelkező rendezvények szervezése	17	10	0	0	0	27	5
5	Közbiztonságot javító, kulturális és sport tevékenységet folytató civil szervezetek céljainak elérését szolgáló infrastruktúra fejlesztés, ismertség elérését szolgáló fejlesztések, hagyományos értékkel bíró táborok megvalósítása	31,5	14,85	0	0	0	46,35	8
6	A hátrányos helyzetűek esélyegyenlőségét elősegítő programok ösztönzése	0	0	0	0	0	0	0
	Összesen	353,350	199,85	0	0	0	553,35	100

A HACS működési és animációs forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)

	Forrás: EMVA LEADER 19.4 alintézkedés					
	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen
Működési költségek	7,51154	22,53462	22,53462	22,53462	22,5346	97,65
Animációs költségek	0	0	0	0	0	0
Egyéb tervezett bevételek ¹	0,455	0,455	0,455	0,455	0,455	2,275
Összesen	7,96654	22,98962	22,98962	22,98962	22,9896	99,925

¹ Pl. tagdíj, önkormányzati hozzájárulás stb.

Kiegészítő információk

1. Az ÜDE-KUNSÁG Vidékfejlesztési Egyesület Helyi Fejlesztési Stratégiájának kidolgozásában részt vevők:

- Gáspárné Gillich Helga – ÜDE-KUNSÁG Vidékfejlesztési Egyesület,
- Pethő Attila – ÜDE-KUNSÁG Vidékfejlesztési Egyesület,
- Szőke Judit – ÜDE-KUNSÁG Vidékfejlesztési Egyesület.

2. Fogalomjegyzék

Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (EFOP): elsődleges célja, hogy a humán tőke és a társadalmi környezet javításával járuljon hozzá a társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezeléséhez. Az EFOP a gyakorlatban nemcsak a szegénység elleni küzdelemből fogja kivenni a részét, de hangsúlyt helyez a társadalmi kohézió erősítésére, az egészségügyi beruházásokra, a köznevelés minőségének fejlesztésére, kiemelt tekintettel a korai iskolaelhagyás csökkentésére, a felsőfokú végzettséggel rendelkezők számának növelésére és a kutatás-fejlesztésre.

Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP): egyik legfontosabb célkitűzése Magyarország foglalkoztatási rátájának 75%-ra való emelése. Ehhez egyrészt új munkahelyeket kell létesíteni, másrészt a munkát vállalni akarók képességeit kell fejleszteni. A program további két fontos célkitűzése az ország innovációs képességeinek és kapacitásainak, valamint a magyar ipari és szolgáltató szektornak a fókuszált fejlesztése.

Helyi Fejlesztési Stratégia (HFS): a Vidékfejlesztési Program 6. prioritásként megnevezett LEADER program vonatkozásában a LEADER Helyi Akciócsoportoknak szükséges kidolgozniuk a 2014-2020 közötti fejlesztési időszakra releváns Helyi Fejlesztési Stratégiát, mely tartalmazza az adott terület széles körű elemzésén túl a legfőbb célokat, fejlesztési lehetőségeket, intézkedési terveket.

Helyi Vidékfejlesztési Stratégia (HVS): 2007-2013-as fejlesztési ciklusban a LEADER Helyi Akciócsoportok által elkészített, s felülvizsgált dokumentum, mely tartalmazza az adott terület céljait, fejlesztési irányait, pályázati intézkedéseket.

Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program (IKOP): elsődleges célja a közlekedés hálózatának és infrastruktúrájának fejlesztése, a transeurópai közlekedési hálózaton keresztül a városi közlekedésen át, egészen a környezetbarát megoldásokig.

Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP): célja, hogy a magas hozzáadott értékű termelésre és a foglalkoztatás bővülésére épülő gazdasági növekedés az emberi élet és a környezeti elemek – hosszú távú változásokat is figyelembe vevő – védelmével összhangban valósuljon meg.

Közigazgatás- és Közszolgáltatás- Fejlesztési Operatív Program (KÖFOP): A közigazgatás, és a közszolgáltatási szféra kiemelt fejlesztéseit a Közigazgatás- és Közszolgáltatás Fejlesztési Operatív Program (KÖFOP) nyomán hajtjuk végre. Az operatív program ad egyben helyet a 2014-2020 időszakban az ESB alapok végrehajtásához szükséges tagállami funkciók finanszírozásához felhasználható technikai segítségnyújtás forrásoknak.

LEADER: francia betűszó: Liaison Entre Actions pour le Developpement de l'Economie Rurale) = Községi kezdeményezés a vidéki gazdaság fejlesztéséért.

Az Európai Község által 1991-ben elindított községi kezdeményezés gazdasági, társadalmi és környezeti problémák helyi megoldásával segíti elő a fenntartható fejlődést Európa vidéki területein. Az akkori tizenöt uniós tagállam célja az elszegényedő és elöregedő vidéki térségek további leszakadásának megállítása volt. A LEADER a helyi közigazgatás, a vállalkozók és civil szervezetek összefogására épít, közösségeik kezébe tényleges döntéshozatali jogkört ad. Földrajzilag összefüggő, 10 és 100 ezer közötti

lakosságszámú településcsoportokat hoz létre az érintettek által kidolgozott térségfejlesztési stratégiák megvalósítására. Az addig egymás mellett élő és dolgozó szereplők egyenrangú partnerekké válnak, és közösen alakítják térségük jövőjét.

LEADER Helyi Akciócsoport (HACS): önkormányzatokból, vállalkozókból, civil szervezetekből öntevékeny módon szerveződött helyi közösség, mely az illetékességi területének adottságaira és lehetőségeire Helyi Fejlesztési Stratégiát dolgoz ki, továbbá a stratégiában megfogalmazott célok megvalósítása a fő célja források odaítélésével.

Magyar Halászati Operatív Program (MAHOP): a halászati ágazat támogatási lehetőségeit tartalmazza.

Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TEIR) (=TEIR adatbázis): elektronikus információs rendszer, melyet a területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996/XXI. törvény alapján hoztak létre Magyarországon. Tartalmát és működését az 1997/112. Kormányrendelet szabályozza.

Monitoring: információk gyűjtése, rendezése és jelentése a projekt fizikai és pénzügyi megvalósításának nyomon követéséhez.

Rászoruló Személyeket Támogató Operatív Program (RSZTOP): elsődleges célja, hogy a leginkább rászoruló személyeket – a szegénységben élő gyermekeket, a hajléktalanokat, valamint a rendkívül alacsony jövedelmű személyeket – megfelelő étkezéshez és alapvető fogyasztási cikkekhez juttassa.

SWOT – elemzés: a SWOT elemzéssel feltérképezhetjük egy piac, iparág, üzlet, termék, szolgáltatás stb. piaci életképességét, illetve megismerhetjük, hogy mely feladatok a legfontosabbak stratégiai szempontból. Leggyakrabban az üzleti terv részét képezi: bankok, vagy befektetők számára készül, hogy látható legyen az üzleti tervben, melyek a megtérülés esélyei, arányai.

A **SWOT** egy angol mozaikszó, 4 szó kezdőbetűiből áll össze:

- **Strengths** - erősségek
- **Weaknesses** - gyengeségek
- **Opportunities** - lehetőségek
- **Threats** – veszélyek

A SWOT elemzés magyar megfelelője a **GYELV elemzés**.

- **Gyengeségek:** belső tényezők: olyan dolgok, amik nem jól működnek, de lehet rá befolyás, hogy jobb legyen.
- **Erősségek:** belső tényezők: pozitív dolgok, amik jól működnek és lehet rá befolyás, hogy még jobban működjenek.
- **Lehetőségek:** külső tényezők: olyan adottságok, amelyeket nem tudunk befolyásolni, de kedvezőek, és rájuk építve kihasználhatjuk az erősségeinket.
- **Veszélyek:** külső tényezők: olyan korlátok, negatív tényezők, amelyeket nem tudunk befolyásolni, és csökkentik a siker esélyeit, kockázatot is jelentenek.

Amikor SWOT elemzést végzünk a stratégia kiértékelése céljából, akkor a hangsúlynak nem azon kell lennie, hogy mindenféle erősséget, gyengeséget, lehetőséget és veszélyt felsoroljunk, hanem inkább azon, hogy felismerjük azokat, amelyek kapcsolatban állnak a stratégiával. Ez még mindig nem elég, mert néhány erősség vagy gyengeség fontosabb lehet a stratégia építésénél vagy a piaci helyzet szempontjából, mint a többi, és ugyanez vonatkozik a lehetőségekre és veszélyekre is. Fontos tehát, hogy a SWOT-listát kiértékeljük abból a szempontból, hogy milyen következményei vannak a stratégiára nézve, és a stratégia alkotásánál milyen területeket kell még feltárni.

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP): fő küldetése, hogy kereteket biztosítson a területileg decentralizált fejlesztések tervezéséhez és megvalósításához. Fejlesztései között helyet kapnak a közvetlenül a közszférára, a helyi társadalomra és környezetre irányuló fejlesztések is.

Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program (VEKOP): segítségével kívánjuk biztosítani Magyarország egyetlen „fejlettebb” régiójának további fejlődését, gazdasági versenyképességének további növekedését, illetve a régió belüli fejlettségbeli különbségek csökkenését.

Vidékfejlesztési Program (VP): célja a mezőgazdasági vállalkozások versenyképességének növelése, az agrárium fenntartható fejlődése, a vidéki térségek és közösségek erősítése, az életminőség javítása a vidéki térségekben, valamint a gazdasági fejlődés támogatása.

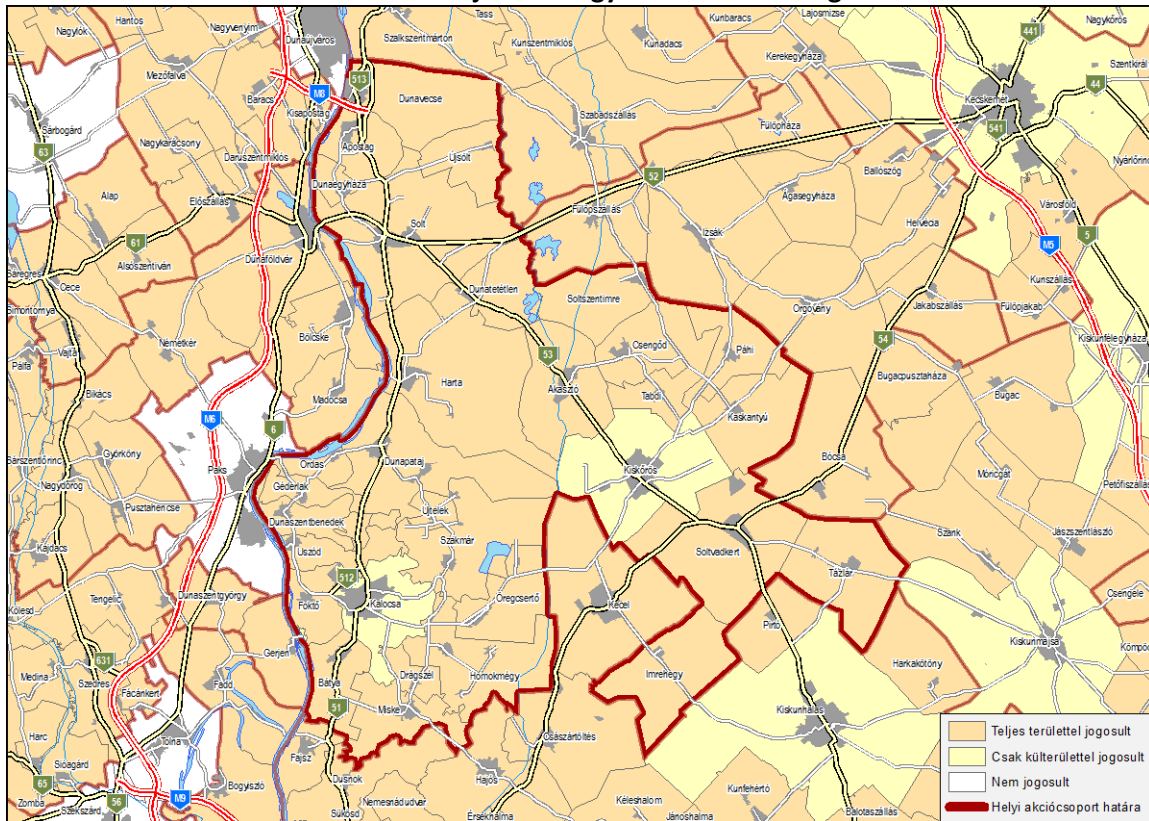
Mellékletek

1. Térképek, ábrák

Bács-Kiskun megye elhelyezkedése

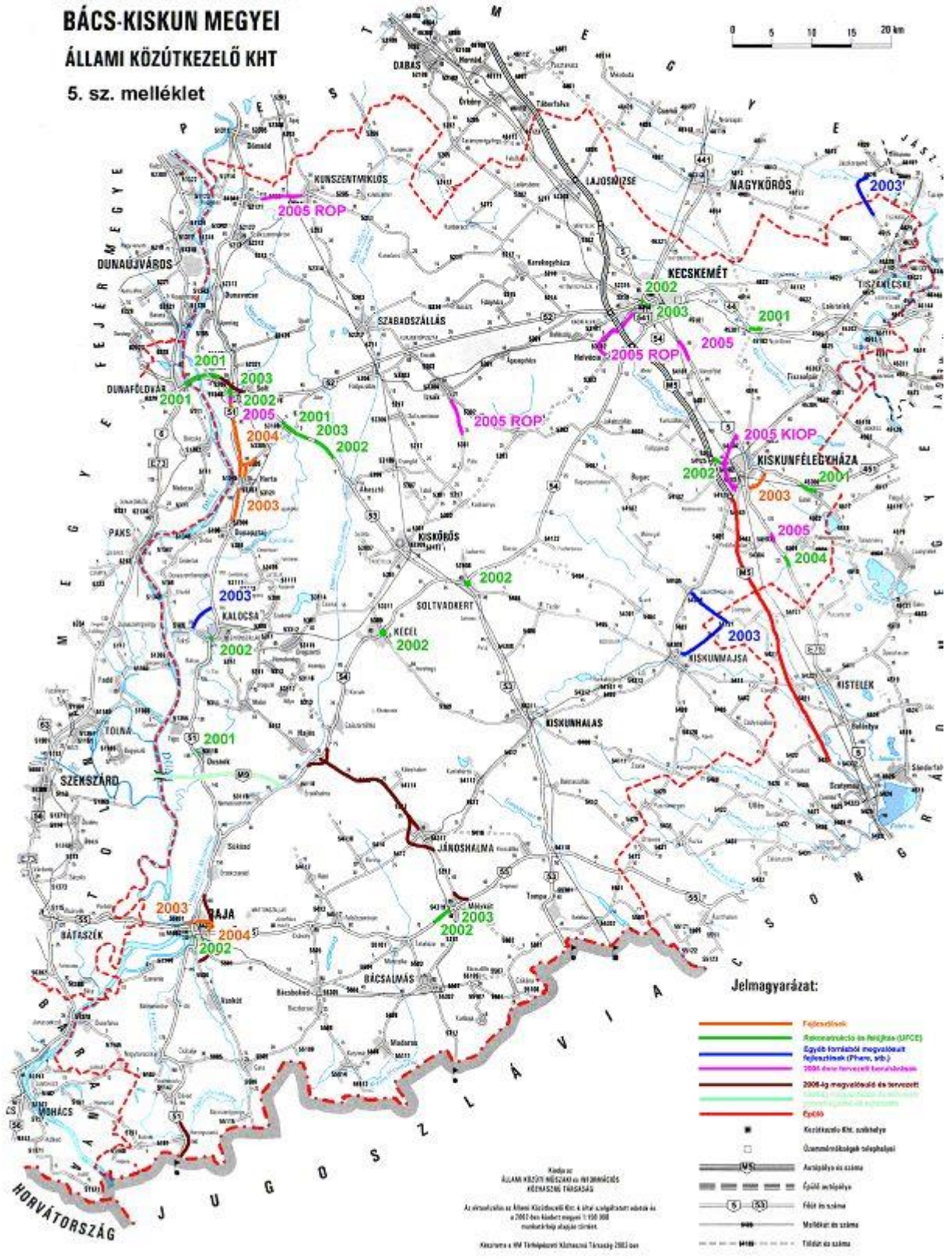

ÜDE-KUNSAÉG Vidékfejlesztési Egyesület illetékességi területe

Bács-Kiskun megye közúthálózata

ORSZÁGOS KÖZUTAK TÉRKÉPE
BÁCS-KISKUN MEGYEI
ÁLLAMI KÖZÚTKEZELŐ KHT
5. sz. melléklet

Jelmagyarázat:

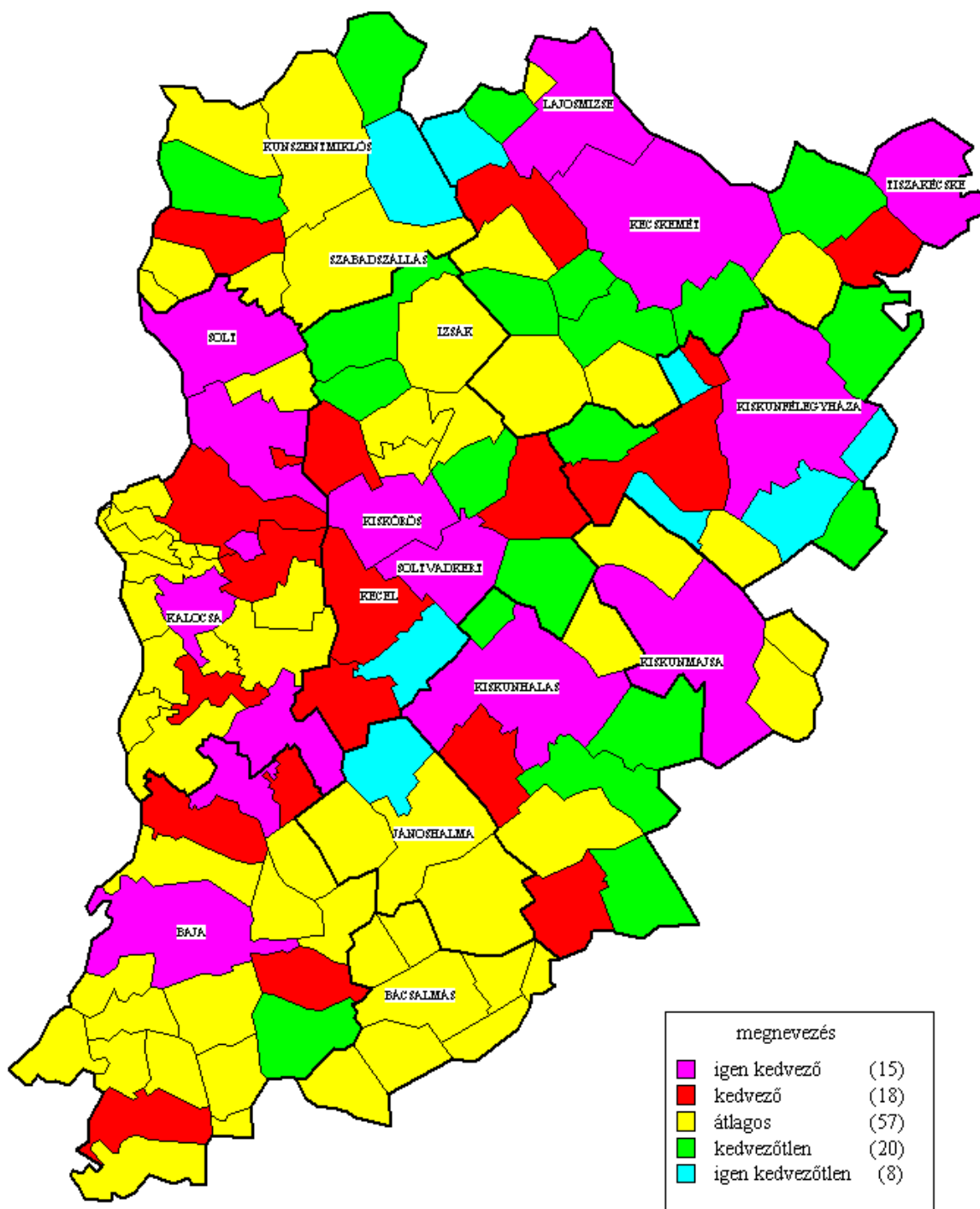
—	Felújítottak
—	Rekonstrukció és felújítás (RFCE)
—	Egyéb formázott magyarázat
—	Ajánlatkérés (Ft-terv, 2002)
—	2005-ös tervezési évről kezdődően
—	2004-ig megvalósult és tervezett
—	2004-ig megvalósult és tervezett
—	Egyéb
■	Közlekedési Kht. székhelye
□	Üzemeltetők helye
—	Árnyékos út szelvénye
—	Építési helye
—	Főút szelvénye
—	Mellékút szelvénye
—	Teljes út szelvénye

Kiadta az
ÁLLAMI KÖZÚT KEZELŐ KHT
KÉPMÁRKÁSI TISZASÁG

Az ábrán látható az Állami Közúti Kezelő Kht. által végrehajtott munkák a 2001-és évi közlekedési törvény 110. §-a szerinti feladat alapján.

Készítette a HM Tervező- és Kalkulációs Tervező 2002. évi

Bács-Kiskun megye településeink infrastrukturális helyzete komplex mutatórendszer alapján

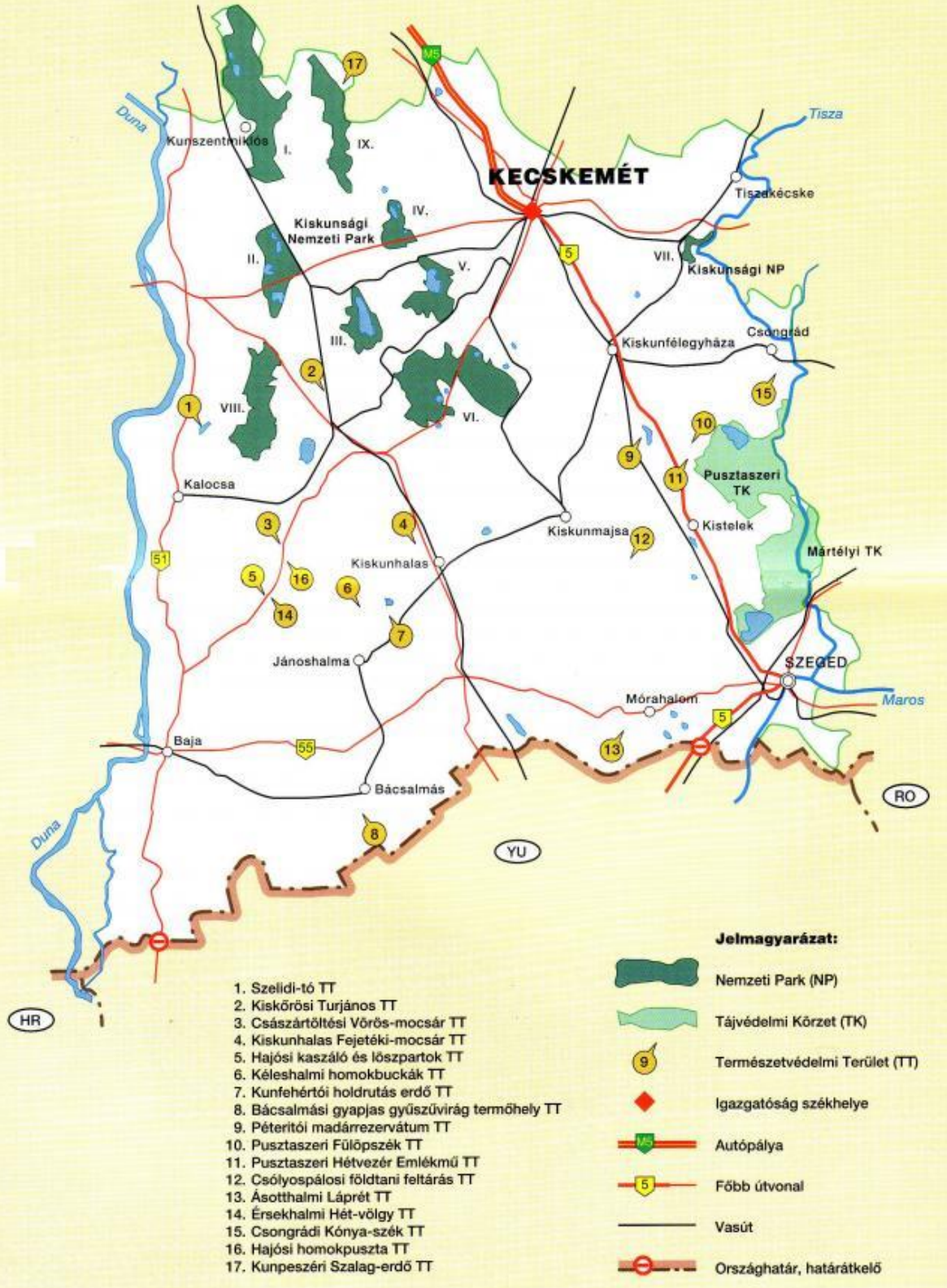

Bács-Kiskun megye járásai és főbb adatai

Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság működési területe

0 10 20 30 km

2. Táblázatok

1. Az illetékességi területhez tartozó települések lakosság száma (Központi Statisztikai Hivatal 2015. évre vonatkozó adatai szerint)

Lakosság szám	Település neve
– 500 fő	Drágszél, Ordas, Újsolt, Újtelek
501 – 1000 fő	Dunaszentbenedek, Dunatétlen, Géderlak, Imrehegy, Öregcsertő
1001 – 2000 fő	Dunaegyháza, Foktő, Homokmégy, Kaskantyú, Miske, Páhi, Soltszentimre, Szakmár, Tabdi, Tázlár, Uszód
2001 – 3000 fő	Apostag, Bática, Csengőd
3001 – 4000 fő	Akaszto, Harta, Dunapataj, Dunavecse
4001 – 10000 fő	Solt, Soltvadkert
10000 –	Kiskőrös (külterülettel jogosult, mely lakosság szám tekintetében 1192 fő), Kalocsa (külterülettel jogosult, mely lakosság szám tekintetében 25 fő)

57

2. Az illetékességi területhez tartozó települések jogállása (Központi Statisztikai Hivatal által rendelkezésre álló adatok szerint)

Jogállás	Település neve
község	Akaszto, Apostag, Bática, Csengőd, Drágszél, Dunaegyháza, Dunaszentbenedek, Dunatétlen, Foktő, Géderlak, Homokmégy, Imrehegy, Kaskantyú, Miske, Ordas, Öregcsertő, Páhi, Soltszentimre, Szakmár, Tabdi, Tázlár, Újsolt, Újtelek, Uszód
nagyközség	Harta, Dunapataj
város	Dunavecse, Kalocsa, Kiskőrös, Solt, Soltvadkert

3. Az illetékességi terület településeinek járás szerinti meghatározása (Központi Statisztikai Hivatal által rendelkezésre álló adatok szerint)

Járas megnevezése	Település neve
Kalocsai járas	Bática, Drágszél, Harta, Dunapataj, Dunaszentbenedek, Dunatétlen, Foktő, Géderlak, Homokmégy, Kalocsa, Miske, Ordas, Öregcsertő, Solt, Szakmár, Újsolt, Újtelek, Uszód
Kiskőrösi járas	Akaszto, Csengőd, Imrehegy, Kaskantyú, Kiskőrös, Páhi, Soltszentimre, Soltvadkert, Tabdi, Tázlár
Kunszentmiklósi járas	Apostag, Dunaegyháza, Dunavecse

3. Az illetékességi terület településeinek besorolása a 290/2014. (XI.26) Korm. rendelet és a 105/2015. (IV.23.) Korm. rendelet szerint

Település neve	Kedvezményezett járásokról besorolásáról szóló 290/2014. (XI.26.) Korm. rendelet szerint	Kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szóló 105/2015. (IV.23.) Korm. rendelet 2. számú melléklete szerint kedvezményezett település
Akasztó	Kedvezményezett járás	-
Apostag	Fejlesztendő járás	-
Bátya	Kedvezményezett járás	igen
Csengőd	Kedvezményezett járás	-
Drágszél	Kedvezményezett járás	igen
Dunaegyháza	Fejlesztendő járás	-
Harta	Kedvezményezett járás	-
Dunapataj	Kedvezményezett járás	-
Dunaszentbenedek	Kedvezményezett járás	igen
Dunatetétlen	Kedvezményezett járás	igen
Dunavecse	Fejlesztendő járás	-
Foktő	Kedvezményezett járás	-
Géderlak	Kedvezményezett járás	igen
Homokmégy	Kedvezményezett járás	-
Imrehegy	Kedvezményezett járás	igen
Kalocsa	Kedvezményezett járás	-
Kaskantyú	Kedvezményezett járás	-
Kiskőrös	Kedvezményezett járás	-
Miske	Kedvezményezett járás	igen
Ordas	Kedvezményezett járás	igen
Öregcsertő	Kedvezményezett járás	igen
Páhi	Kedvezményezett járás	-
Solt	Kedvezményezett járás	-
Soltszentimre	Kedvezményezett járás	-
Soltvadkert	Kedvezményezett járás	-
Szakmár	Kedvezményezett járás	-
Tabdi	Kedvezményezett járás	-
Tázlár	Kedvezményezett járás	igen
Újsolt	Kedvezményezett járás	igen
Újtelek	Kedvezményezett járás	igen
Uszód	Kedvezményezett járás	igen